

ส่วนที่ 1

ข้อมูลเพื่อการพัฒนา

ตราประจำจังหวัด

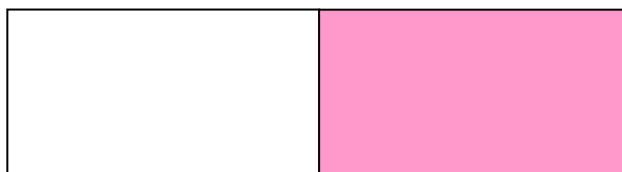
พระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระหัตถ์ซ้ายทรงพระแสงดาบ
ออกแบบให้ประทับยืนหน้าศาล เพื่อเน้นให้เห็นเด่นชัดเป็นประธานของดวงตรา
หนองบัว แสดงให้เห็นว่าศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ตั้งอยู่ริมฝั่งหนองบัว
ภูเขา แสดงว่าเป็นจังหวัดที่มีภูเขาและป่าไม้ อันได้แก่ เทือกเขาภูพาน
ชื่อจังหวัดบนพื้นผ้า หมายถึง เป็นจังหวัดที่มีหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองเป็นหลัก
ชายทั้งสองข้างที่ผูกเป็นปม หมายถึง ความสามัคคีที่ผูกพันแน่นแฟ้นของชาวหนองบัวลำภู
ใช้อักษรย่อว่า “นภ”

ธงประจำจังหวัด

ลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว
มีดวงตราสัญลักษณ์ประทับอยู่ตรงกลาง

สีประจำจังหวัด

สีขาว หมายถึง แผ่นดินธรรมและความบริสุทธิ์ของธรรมชาติ
สีชมพู หมายถึง ดินแดนดอกบัว

ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกบัวหลวงสีชมพู

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นพะยุง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dalbergia cochinchinensis* Pierre ex Laness. ในวงศ์ Leguminosae

เนื้อไม้สีแดงคล้ำ ใช้ทำเครื่องเรือน

คำขวัญของจังหวัดหนองบัวลำภู

“ ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ
แผ่นดินธรรมหลวงปู่ขาว เด่นสกาวถ้ำเอราวัณ นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ”

1.1 ความเป็นมา

ยุคก่อนประวัติศาสตร์

จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นดินแดนที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ปรากฏหลักฐานตามโครงกระดูกมนุษย์และสัตว์ เศษภาชนะดินเผา ทั้งแบบผิวเรียบและแบบตกแต่งผิวด้วยการเขียนสีและลวดลายต่างๆ เช่น หินดินเผา หินบดเผา เครื่องมือเหล็ก เครื่องประดับสำริด อายุประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว มีหลักฐานที่ปรากฏเด่นชัด ได้แก่

- แหล่งโบราณคดี โนนพร้าว บ้านกุดคอเมย ต.กุดคู่อ.โนนสัง
- แหล่งโบราณคดีโนนดอนกลาง บ้านกุดกวางสร้อย ต.บ้านถิ่น อ.โนนสัง เป็นต้น

ยุคประวัติศาสตร์

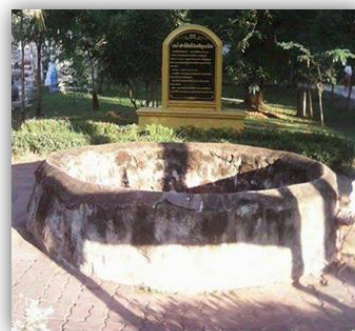
- สมัยทราวดี

มนุษย์เริ่มมีการประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้น มีหลักฐานที่เห็นได้ชัด คือ ใบเสมาหินทรายที่วัดพระธาตุเมืองพิณ อ.นาแก และวัดป่าโนนคำวิเวก อ.สุวรรณคูหา เป็นต้น

- สมัยพระไชยเชษฐาธิราช

ประมาณปี พ.ศ. 2106 พระไชยเชษฐาธิราช แห่งกรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) ได้อพยพผู้คนมาอยู่อาศัย ณ ที่แห่งนี้ ได้สร้างพระพุทธรูปและศิลาจารึกไว้ที่ถ้ำสุวรรณคูหา อ.สุวรรณคูหา และนำไพร่พลมาบูรณะสร้างบ้านแปงเมืองหนองบัวลุ่มภูขึ้นใหม่ที่ริมหนองบัว ซึ่งเป็นเมืองเก่ามาแต่สมัยขอมเรื่องอำนาจได้สร้างพระพุทธรูปวิหาร ขุดบ่อน้ำในบริเวณวัดในหรือวัดศรีคุณเมืองและยกฐานะขึ้นเป็นเมือง “จำปานครกาทแก้วบัวบาน” หรือเมือง “หนองบัวลุ่มภู”

- สมัยกรุงศรีอยุธยา

ประมาณปี พ.ศ. 2117 ช่วงเสียกรุงศรีอยุธยาให้พม่าครั้งที่ 1 สมเด็จพระนเรศวรได้ตามเสด็จพระมหาธรรมราชาพระราชาธิบดีายกทัพเข้ารบกับกรุงศรีสัตนาคนหุต(เวียงจันทร์) และได้นำกองทัพเสด็จประทับพักแรมที่ริมหนองบัวแต่ทรงพระประชวรด้วยไข้ทรพิษเสียก่อน จำต้องเลิกทัพเสด็จกลับกรุงศรีอยุธยา

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2302 สมัยพระเจ้าเอกทัศ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยา พระวอพระตา ซึ่งเป็นเสนาบดีของเจ้ากรุงเวียงจันทร์ได้อพยพหนีข้ามลำน้ำโขง มาตั้งภูมิลำเนาบูรณะสร้างบ้านแปงเมือง “จำปานครกบแก้วบัวบาน” ขึ้นใหม่และตั้งชื่อว่า “ นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ” แต่ภายหลังประมาณปี พ.ศ. 2310 ถูกกองทัพของพระเจ้าสิริบุญสาร โอรสเจ้าเมืองเวียงจันทร์ตีแตกในเวลาต่อมา

- สมัยกรุงธนบุรี-กรุงรัตนโกสินทร์

ประมาณปี พ.ศ. 2321 พระเจ้ากรุงธนบุรีได้โปรดให้พระยาจักรียกกองทัพมาปราบพระเจ้าสิริบุญสารจนได้รับชัยชนะในที่สุด และนำพระแก้วมรกตและพระพุทธรูปปางต่างๆ กลับมาถวายพระเจ้าตากสินแห่งกรุงธนบุรีและได้รับการปูนบำเหน็จเป็น “เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก” เมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน จึงได้ขึ้นกับราชอาณาจักรไทยตั้งแต่นั้นมา

- สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

พ.ศ. 2369-2406 ในรัชกาลที่ 3 เจ้านุวงศ์แห่งเวียงจันทร์เป็นกบฎยกทัพมายึดเมืองนครราชสีมา จึงส่งกองทัพไทยมาปราบ เจ้านุวงศ์ได้ถอยทัพกลับมาตั้งรับอยู่ที่หนองบัวลุ่มภู ฝ่ายไทยติดตามขับไล่ตามจับเจ้านุวงศ์ได้ที่เวียงจันทร์ แล้วนำตัวกลับไปพิจารณาโทษที่กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2433 สมัยรัชกาลที่ 4 ได้จัดระเบียบการปกครองบ้านเมืองทางลุ่มน้ำโขงใหม่โดยให้ข้าหลวงเมืองหนองคายบังคับบัญชาเมืองหนองบัวลุ่มภูขึ้นกับเมืองหนองคาย ต่อมาสังกัดอยู่กับ หัวเมืองลาวพวน พระปทุมเทวาภิบาล เจ้าเมืองหนองคายได้แต่งตั้งพระวิชัยดมกมุทเขต มาครองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน และเปลี่ยนชื่อเมืองใหม่ว่า “กมุทธาสัย”

พ.ศ. 2449 ได้โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเมืองกมุทธาสัยเป็น “เมืองหนองบัวลุ่มภู” ขึ้นอยู่บริเวณหมากแข้ง พ.ศ. 2450 ได้โปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงมหาดไทยรวมเมืองต่างๆ ในบริเวณบ้านหมากแข้งตั้งเป็นเมืองจัตวา เรียกว่า เมืองอุดรธานี ส่วนเมืองในสังกัดบริเวณให้มีฐานะเป็นอำเภอ เมืองหนองบัวลำภู จึงกลายเป็น “อำเภอหนองบัวลำภู” ขึ้นกับจังหวัดอุดรธานี โดยมีพระวิจารณ์กมุทกิจเป็นนายอำเภอคนแรก

พ.ศ. 2536 รัฐบาลมีการกระจายอำนาจมายังส่วนภูมิภาค เพื่อประโยชน์ด้านการปกครองการให้บริการของรัฐ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การส่งเสริมให้ท้องถิ่นเจริญยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา จึงได้อนุมัติร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดหนองบัวลำภูตามร่างเสนอนายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัยและคณะ และได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2536 โดยประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 110 ตอนที่ 125 ลงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2536 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน

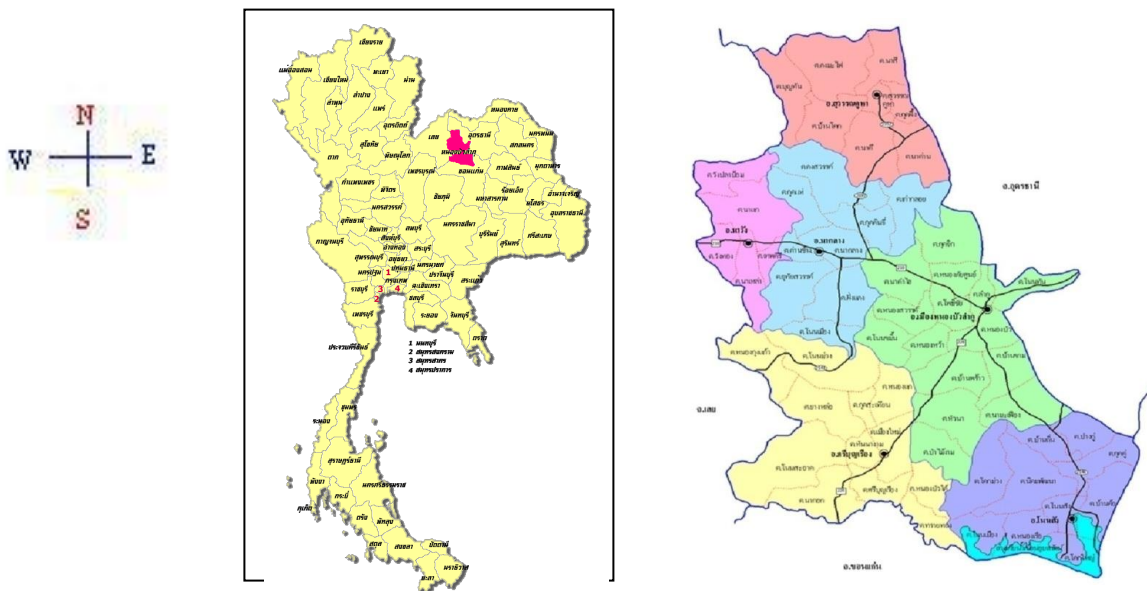

1.2 ลักษณะทางกายภาพ

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 17 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 102 องศาตะวันออกอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 210 (กรุงเทพฯ – นครราชสีมา – ขอนแก่น – อุดรธานี - หนองบัวลำภู) เป็นระยะทางประมาณ 608 กิโลเมตร โดยห่างจากจังหวัดอุดรธานี – หนองบัวลำภู ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 210 (อุดรธานี - เลย) ประมาณ 46 กิโลเมตร หรือตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 228 (กรุงเทพฯ – สีคิ้ว – ชัยภูมิ – ชุมแพ – ศรีบุญเรือง - หนองบัวลำภู) ประมาณ 518 กิโลเมตร

มีขนาดพื้นที่ รวมทั้งจังหวัด 3,859.1 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,411,937.5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.27 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 0.75 ของประเทศ (พื้นที่ประเทศ 513,029 ตารางกิโลเมตร หรือ 320,696,898,125 ไร่)

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อ. น้ำโสม	อ. บ้านฝื่อ	จ.อุดรธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อ. สีชมพู	อ.หนองนาคำ	จ.ขอนแก่น
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อ. ภูกระดึง	อ. วังสะพุง	อ. ผาขาว และ อ.เอราวัณ จ.เลย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อ. บ้านฝื่อ	อ. กุดจับ	อ. หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นที่ราบสูง บางส่วนเป็นพื้นที่ลูกคลื่น ลอนตื้นถึงลอนลึก มีความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 200 เมตร ทางด้านทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดเป็นภูเขาติดต่อกับอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี อำเภอนาดัง และอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พื้นที่มีลักษณะลาดลงไปทางทิศใต้และตะวันออกของจังหวัด ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มน้ำลำพะเนียง ดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย และลูกรัง ไม่สามารถเก็บน้ำหรืออุ้มน้ำ ทางด้านตะวันออกของจังหวัดเป็นแนวเทือกเขาภูพานกั้นเขตแดน กับจังหวัดอุดรธานีตลอดแนวจากเหนือลงใต้ และติดต่อกับภูเขาในอำเภอนอนสัง ส่วนตอนใต้ของจังหวัดติดกับอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น 3 ฤดู เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว สภาพอากาศโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับมรสุมที่พัดผ่านประจำปี จัดอยู่ในประเภทภูมิอากาศแบบพื้นเมืองร้อนเฉพาะฤดู กล่าวคือ จะมีฝนตกเฉพาะฤดูฝน สลับกับช่วงแห้งแล้งในฤดูหนาวและร้อน

อากาศ

จังหวัดหนองบัวลำภูจัดเป็นจังหวัดที่มีอากาศบริสุทธิ์อยู่ทั่วไป เนื่องจากไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษ และไม่มีปัญหาการจราจร บรรยากาศเหมาะสำหรับการพักผ่อนทั้งระยะสั้นและระยะยาว

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จังหวัดหนองบัวลำภูมีเนื้อที่ประมาณ 3,859.1 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,411,937.5 ไร่ พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 1,687,679 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.97 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นเนื้อที่ป่า 300,180 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.45 และเป็นเนื้อที่ใช้ประโยชน์นอกการเกษตร 424,070 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.58 ของเนื้อที่ทั้งหมด

การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดหนองบัวลำภู

ประเภทการใช้ประโยชน์	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละการใช้ประโยชน์
เนื้อที่ทั้งหมด	2,411,929	100
เนื้อที่ป่าไม้	300,180	12.45
เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร	1,687,679	69.97
เนื้อที่ใช้ประโยชน์นอกการเกษตร	424,070	17.58

พื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรเป็นนาข้าวมากที่สุด จำนวน 1,077,183 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.83 ของพื้นที่การเกษตร รองลงมา คือ พืชไร่ จำนวน 281,869 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.7 และสวนไม้ผล และไม้ยืนต้น จำนวน 172,558 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.22 ตามลำดับ

การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรของจังหวัดหนองบัวลำภู

ประเภทการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละการใช้ประโยชน์
เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร	1,687,679	
- นาข้าว	1,077,183	63.83
- พืชไร่	281,869	16.7
- สวนไม้ผลและไม้ยืนต้น	172,558	10.22
- สวนผักและไม้ดอก	5,801	0.34
- อื่น ๆ	150,268	8.9

พื้นที่ป่าไม้ จังหวัดหนองบัวลำภูมีพื้นที่ป่าไม้รวมทั้งสิ้น 1,745,432 ไร่ แบ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 6 ป่า และอุทยานแห่งชาติ จำนวน 1 อุทยาน มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้งสิ้น 1,603,647 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.59 ของพื้นที่จังหวัด และมีพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้งสิ้น 140,599.34 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.49 ของพื้นที่จังหวัดและกรมป่าไม้ได้ประกาศเป็นพื้นที่ปฏิรูปที่ดินจำนวน 1,201,986.34 ไร่ คงเหลือพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้และกรมอุทยานฯ จำนวน 226,322 ไร่

ตารางแสดงจำนวนเนื้อที่ป่าไม้

ชื่อป่า	พื้นที่ป่า (กฎกระทรวง) (ไร่)	พื้นที่ป่า (ตามการใช้ประโยชน์) (ไร่)	มอบให้ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าคงเหลือในความรับผิดชอบ (ไร่)
1. ป่าภูเก้า	103,125	120,125	10,850	11,692.34
2. ป่าภูพาน	19,081	24,525	8,600	5,449.21
3. ป่าหนองบัว	2,390	2,775	-	2,774.65
4. ป่าหนองเรือ	709,008	512,375	473,625	58,787.84
5. ป่าห้วยส้มและป่าภูผาแดง	13,850	15,625	1,575	14,645.70
6. ป่าแก่งลอยและป่านากลาง	756,193	846,075	707,400	132,972.26
7. อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ	141,785	-	-	133,289.61
รวม	1,745,432	1,521,500	1,206,150	226,322

ที่มา : ข้อมูลจากสำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562

1.3 ข้อมูลการปกครอง/ประชากร

การปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 6 อำเภอ 58 ตำบล 687 หมู่บ้าน 33 ชุมชน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 1 อบจ. , 1 เทศบาลเมือง , 23 เทศบาลตำบล และ 43 อบต. การดำเนินงานจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของผู้ว่าราชการจังหวัด มุ่งเน้นการบูรณาการ และการเติบโตไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางการแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอ	จำนวนตำบล (แห่ง)	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน (แห่ง)	จำนวนอปท. (แห่ง)	จำนวนส่วนราชการ (แห่ง)
เมืองหนองบัวลำภู	15	153 / 33	18	13
ศรีบุญเรือง	12	158	14	14
นากลาง	9	127	10	14
โนนสัง	10	107	11	14
นาวัง	5	51	6	15
สุวรรณคูหา	8	91	9	14
รวม	58	687 / 33	68	84

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดหนองบัวลำภู เดือนสิงหาคม 2563

ระยะทางจากจังหวัดถึงอำเภอ

ตารางระยะทางจากจังหวัดถึงอำเภอ

อำเภอ	ระยะทาง (กม.)
เมืองหนองบัวลำภู	3
ศรีบุญเรือง	33
นากลาง	30
โนนสัง	42
นาวัง	43
สุวรรณคูหา	65

ประชากร

จังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2563 (สิงหาคม 2563) มีประชากรทั้งสิ้น 513,316 คน เป็นชาย 256,302 คน คิดเป็นร้อยละ 49.93 ของประชากรทั้งหมด หญิง 257,014 คน คิดเป็นร้อยละ 50.07 จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 151,654 ครัวเรือน

ตารางแสดงจำนวนประชากรในจังหวัดหนองบัวลำภู

อำเภอ	ประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน
	ชาย	หญิง	รวม	
เมืองหนองบัวลำภู	68,310	68,936	137,246	45,760
ศรีบุญเรือง	56,090	55,473	111,563	31,509
นากลาง	46,422	46,383	92,805	26,735
โนนสัง	32,504	32,886	65,390	17,023
นาวัง	18,624	18,784	37,408	11,021
สุวรรณคูหา	34,352	34,552	68,904	19,606
รวม	256,302	257,014	513,316	151,654

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดหนองบัวลำภู ณ เดือนสิงหาคม 2563

1.4 ข้อมูลเศรษฐกิจ

สินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ

- พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวเหนียว ข้าวเจ้า อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพด-เลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ผลไม้ โดยมียางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่

อ้อย

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิตรวม (ตัน)			มูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท)		
	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
เมือง	N/A	88,933	90,530	N/A	946,438.12	354,162.50	N/A	1,060.01	318.75
นากลาง	N/A	206,747	266,828	N/A	1,915,496.60	2,237,174.50	N/A	2,087.89	2,170.06
โนนสัง	N/A	10,108	8,362	N/A	64,001	37,750.00	N/A	76.80	32.47
ศรีบุญเรือง	N/A	212,007	192,973	N/A	1,600,380	1,542,792.50	N/A	2,240.53	1,326.80
สุวรรณคูหา	N/A	112,316	120,010	N/A	593,580	666,135.00	N/A	831.01	779.38
นาหวัง	N/A	50,889	53,509	N/A	707,268	693,576.00	N/A	919.45	554.86
รวม	N/A	681,000	732,212	N/A	5,827,163.72	5,531,590.50	N/A	7,293.67	5,125.94

การปลูกอ้อยในจังหวัดหนองบัวลำภูถือเป็นพืชทางการเกษตรที่นิยมปลูก จากข้อมูลพบว่า มีการปลูกในทุก ๆ พื้นที่ของจังหวัด โดยอำเภอที่นิยมปลูกมากที่สุดในจังหวัด คือ อำเภอนากลาง และอำเภอศรีบุญเรือง จำนวนพื้นที่เพาะปลูก (ไร่) ในปี 2560 และ ปี 2561 จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ เนื่องจากอ้อยในช่วงปี 2560 ยังเป็นที่ต้องการของตลาดและสร้างได้ให้เกษตรกรได้ง่ายกว่าการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ หากแต่จำนวนผลผลิตรวม (ตัน) ในปี 2561 กลับมีผลผลิตที่ลดลงจากปี 2560 ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากเกษตรกรปลูกอ้อยติดต่อกันโดยไม่มีการพักดิน ทำให้อ้อยเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ หรือสภาพอากาศแปรปรวน ฝนตกไม่สม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท) ที่ในปี 2561 มีมูลค่าผลผลิตลดลงจากปี 2560 ที่อาจมีสาเหตุอีกหนึ่งสาเหตุมาจากน้ำตาลในระบบของตลาดท่วมมีมากเกินไปความต้องการ

ข้าวนาปี

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิตรวม (ตัน)			มูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท)		
	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
เมือง	201,102	204,475	214,087	60,689.62	81,990.59	89,589.38	500.39	784.24	986.83
นากลาง	115,934	122,167	122,457	48,401.45	52,163.05	46,186.56	464.65	366.71	554.24
โนนสัง	126,062	119,097	124,949	47,610.85	39,213.39	50,042.10	365.41	350.57	620.77
ศรีบุญเรือง	151,144.18	132,162.40	136,343	63,955.15	54,463.49	55,409.70	557.69	494.80	707.03
สุวรรณคูหา	69,948	80,608	74,026.29	23,732.47	29,764.68	30,089	248.83	270.56	315.93
นาหวัง	21,183	22,217	22,392	9,220.24	9,284.48	9,989.40	51.77	74.32	81.16
รวม	685,373.18	680,726.40	694,254.29	253,609.79	266,879.67	281,306.14	2,127.79	2,300.28	3,132.11

การปลูกข้าวนาปีในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า มีการปลูกในทุก ๆ พื้นที่ของจังหวัด โดยอำเภอที่นิยมปลูกมากที่สุดในจังหวัด คือ อำเภอเมือง และอำเภอศรีบุญเรือง โดยจำนวนพื้นที่เพาะปลูก (ไร่) ในแต่ละปีไม่เท่ากัน ในปี 2560 มีจำนวนพื้นที่ลดลงจากปี 2559 ส่วนปี 2561 มีจำนวนพื้นที่เพาะปลูกมากกว่าทุกปี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ

สภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปริมาณน้ำผิวดิน หรือปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีแตกต่างกัน หรือในปี 2560 เกษตรกรส่วนหนึ่งหันไปปลูกพืชชนิดอื่นแทน เช่น อ้อย ส่วนผลผลิตรวม (ตัน) ในปี 2559 ปี 2560 และปี 2561 จะมีผลผลิตเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีตามลำดับ เช่นเดียวกับมูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท) ที่ในปี 2559 ปี 2560 และปี 2561 จะมีมูลค่าผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีตามลำดับเช่นเดียวกัน

ยางพารา

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิตรวม (ตัน)			มูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท)		
	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
เมือง	22,550	23,326	22,602	1,677	1,330.69	68.23	37.87	14.81	N/A
นากลาง	26,426	21,595	21,287	2,161.47	6,983.28	1,157.20	50.43	16.83	N/A
โนนสัง	9,568.39	9,466.12	9,441.12	392.10	720.66	1,049.68	17.53	5.35	N/A
ศรีบุญเรือง	35,539.88	32,542.07	28,230.07	4,721.55	5,726.63	17,390.65	179.70	60.64	N/A
สุวรรณคูหา	35,516	36,850	38,203	37,821.07	7,999.62	N/A	1,523.43	98.40	N/A
นาวัง	13,546	15,028	10,645	3,475.84	1,900.81	541.63	96.66	18.17	N/A
รวม	143,146.27	138,807.19	130,408.19	50,249.03	24,661.69	20,207.39	1,905.63	214.20	N/A

การปลูกยางพาราในจังหวัดหนองบัวลำภู จากข้อมูลพบว่า มีการปลูกยางพาราในทุก ๆ พื้นที่ของจังหวัด โดยอำเภอที่นิยมปลูกมากที่สุดในจังหวัด คือ อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอศรีบุญเรือง โดยจำนวนพื้นที่เพาะปลูก (ไร่) ในปี 2559 ปี 2560 และปี 2561 มีพื้นที่ลดลงทุกปีตามลำดับ อาจมีสาเหตุมาจากเกษตรกรส่วนหนึ่งหันไปปลูกพืชชนิดอื่นแทน ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผลผลิตรวม (ตัน) ในปี 2559 ปี 2560 และปี 2561 ที่มีจำนวนผลผลิตลดลงทุกปีตามลำดับเช่นเดียวกัน และมูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท) ในปี 2561 ที่มีมูลค่าผลผลิตร่วงจากปี 2559 คิดเป็นอัตราที่สูงมาก เนื่องจากในปี 2560 ภัยภัยด้านเศรษฐกิจจะชะลอตัว โดยเฉพาะประเทศผู้ใช้อย่างรายใหญ่ของโลก ทำให้เกิดการชะลอซื้อของประเทศผู้ใช้อย่าง อีกทั้งปริมาณผลผลิตและความต้องการใช้อย่างไม่สมดุลกัน เป็นต้น

มันสำปะหลัง

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิตรวม (ตัน)			มูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท)		
	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
เมือง	17,924	16,773	15,601	34,085.70	28,532.00	27,887.38	74.65	33.67	53.54
นากลาง	23,557	26,723	24,644	28,951.09	43,883.97	39,241.40	51.53	91.72	91.04
โนนสัง	19,473	17,951	11,842	26,341.10	47,876.28	25,713	44.25	67.98	55.80
ศรีบุญเรือง	11,306	16,444	18,588	19,523.90	29,266.10	38,651.50	37.88	36.29	65.71
สุวรรณคูหา	62,977	50,505	32,996	101,256.74	99,282.00	71,754	201.50	136.02	143.51
นาวัง	1,967	2,538	3,234	3,426.50	2,472.75	3,937.50	6.17	5.12	7.91
รวม	137,204	130,934	106,905	213,585.03	251,313.10	207,184.78	405.10	392.47	418.51

การปลูกมันสำปะหลังในจังหวัดหนองบัวลำภู จากข้อมูลพบว่า มีการปลูกมันสำปะหลังในทุก ๆ พื้นที่ของจังหวัด โดยอำเภอที่นิยมปลูกมากที่สุดในจังหวัด คือ อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนากลาง โดยจำนวนพื้นที่เพาะปลูก (ไร่) ในปี 2559 ปี 2560 และปี 2561 มีพื้นที่ลดลงทุกปีตามลำดับ อาจมีสาเหตุมาจากเกษตรกรส่วนหนึ่งหันไปปลูกพืชชนิดอื่นแทน ส่วนจำนวนผลผลิตรวม (ตัน) ในปี 2560 จะมีผลผลิตมากกว่าปีอื่น ๆ และในปี 2561

จะมีผลผลิตน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับปี 2559 และปี 2560 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปริมาณน้ำผิวดิน หรือปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีแตกต่างกัน มูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท) ในปี 2560 จะมีมูลค่าผลผลิตน้อยกว่าปี 2559 และปี 2561 ซึ่งมีสาเหตุมาจากราคาซื้อ-ขายมันสำปะหลังในปี 2560 ต่ำกว่าในปีอื่น ๆ

ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร ปี 2563

จังหวัดหนองบัวลำภูมีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 76,535 ครัวเรือน ในสัดส่วนของจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 1.01 ของประเทศ (7,554,562 ครัวเรือน) มีแนวโน้มมีครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเพิ่มจากปี 2561 จำนวน 2,359 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.18 โดยสามารถจำแนกได้เป็นสถาบันเกษตรกร ดังนี้

สถาบันเกษตรกร	จำนวนกลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	ข้าว 4 ศูนย์ เกษตรผสมผสาน 1 ศูนย์ พืชผัก 1 ศูนย์	เครือข่าย 93 เครือข่าย
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	1,796	21,178
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	54	810
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	3	87
อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน	-	716
อาสาสมัคร	-	2,572
Smart Farmer	-	762 (ต้นแบบ 83 ราย/ กำลังพัฒนา 679 ราย)
Young Smart Farmer	-	134 (ต้นแบบ 31 ราย)
ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	21	-
ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	6	120
รวม	1,603	28,126

ที่มา กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู

พื้นที่เกษตรแปลงใหญ่

	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	หมายเหตุ
ปี 2559	11,865	1,892	4 แปลง
ปี 2560	4,266	630	5 แปลง
ปี 2561	9,238	736	15 แปลง
ปี 2562	7,440	701	12 แปลง
ปี 2563	818	167	4 แปลง
รวมทั้งสิ้น	29,437	3,086	40 แปลง

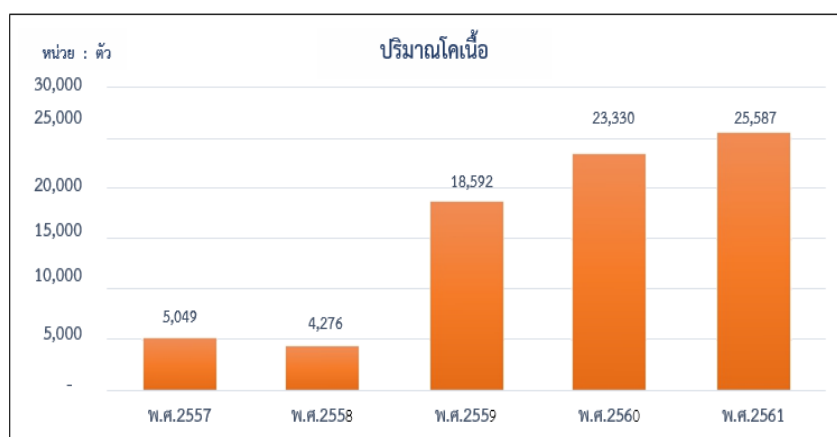
ที่มา กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู

ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู

จังหวัดหนองบัวลำภู	หน่วย	ปริมาณการเลี้ยงสัตว์				
		ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
โคเนื้อ	ตัว	5,049	4,276	18,592	23,330	25,587
%	ร้อยละ		-15.31	334.80	25.48	9.67
โคนม	ตัว	103	74	1,528	2,222	1,809
%	ร้อยละ		-28.16	1,964.86	45.42	-18.59
กระบือ	ตัว	1,834	1,614	4,446	5,717	6,696
%	ร้อยละ		-12.00	175.46	28.59	17.12
สุกร	ตัว	21,640	21,580	31,651	48,328	46,047
%	ร้อยละ		-0.28	46.67	52.69	-4.72
ไก่	ตัว	525,064	577,781	928,482	1,205,741	1,247,063
%	ร้อยละ		10.04	60.70	29.86	3.43
เป็ด	ตัว	29,643	22,231	82,173	119,615	123,967
%	ร้อยละ		-25.00	269.63	45.56	3.64
แพะ	ตัว	30	0	212	624	796
%	ร้อยละ		-100.00	100.00	194.34	27.56
แกะ	ตัว	0	30	55	63	71
%	ร้อยละ		100.00	83.33	14.55	12.70
ปลา	ตัน/ปี	693.85				

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองบัวลำภู

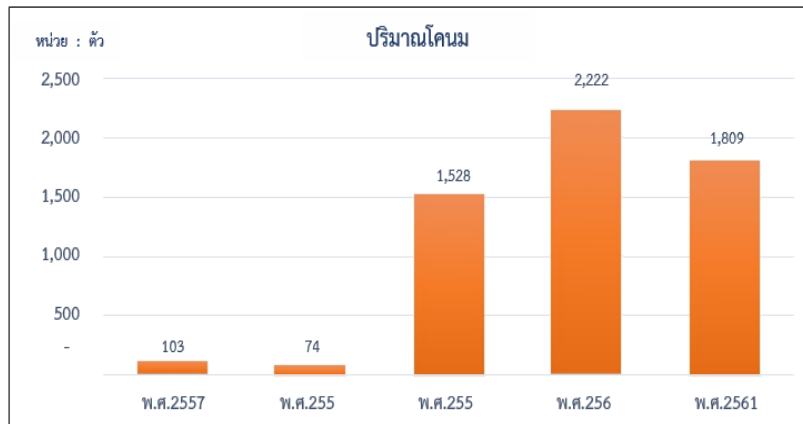
โคเนื้อ

ในปี 2561 ปริมาณโคเนื้อ มีจำนวน 25,587 ตัว ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 9.67 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากปริมาณความต้องการโคเนื้อภายในประเทศยังคงมีสูง ประกอบกับนโยบายของภาครัฐในแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภู ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกร รวมทั้งเพิ่มปริมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดที่มีอย่างต่อเนื่อง

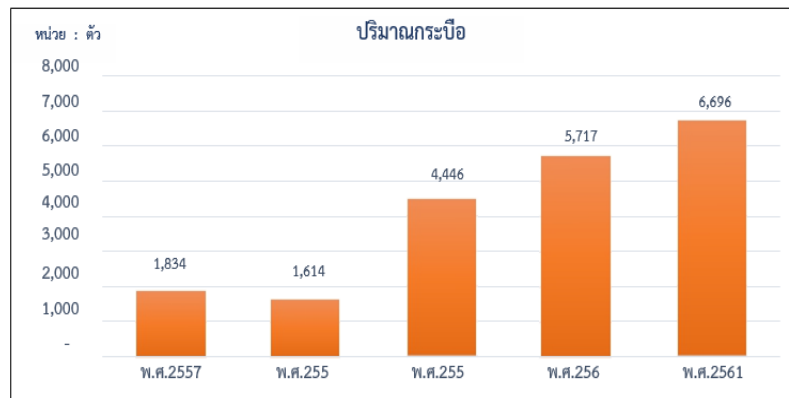

โคนม

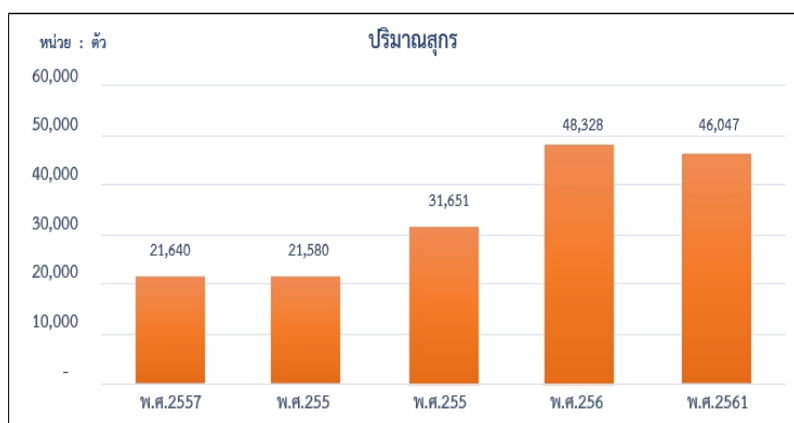
ในปี 2561 ปริมาณโคนม มีจำนวน 1,809 ตัว ปรับตัวลดลง โดยหดตัวอยู่ที่ร้อยละ -18.59 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาตามความต้องการของตลาด ประกอบกับสภาพอากาศร้อนอบอ้าวทำให้โคนมมีความเครียด ส่งผลให้ปริมาณการผลิตน้ำนมของโคนมลดลง ประกอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงต้องฉีดน้ำคลายความร้อนให้โคนมเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 3 – 4 ครั้ง ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโคนมจึงเพิ่มขึ้นตามค่าไฟฟ้าที่ใช้ในการฉีดน้ำขึ้นมาเพื่อคลายความร้อน ทำให้ผู้เลี้ยงบางส่วนยกเลิกการเลี้ยงโคนม และปรับเปลี่ยนทำเกษตรอย่างอื่นทดแทน ส่งผลให้ปริมาณโคนมลดลง

กระบือ

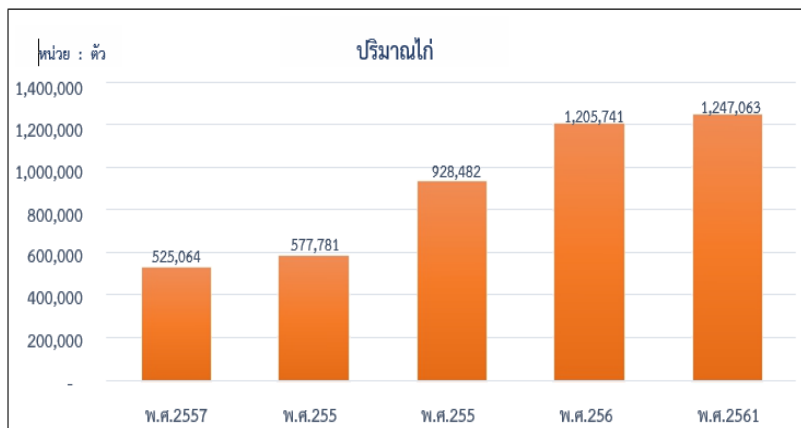
ในปี 2561 ปริมาณกระบือ มี จำนวน 6,696 ตัว ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 17.12 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ตามความต้องการของตลาด ประกอบกับกระบือในตลาดยังคงมีปริมาณน้อย ภาครัฐจึงส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงกระบือเพิ่มมากขึ้น

สุกร

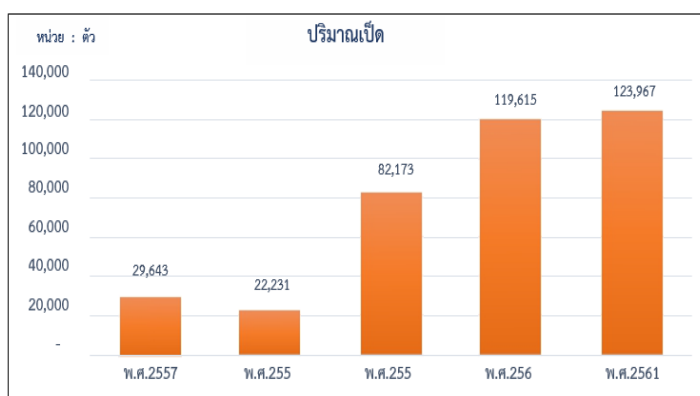
ในปี 2561 ปริมาณสุกร มีจำนวน 46,047 ตัว ปรับตัวลดลงเล็กน้อย โดยหดตัวอยู่ที่ร้อยละ -4.72 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ตามความต้องการของตลาดที่ลดลง ประกอบกับราคาสุกรลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งต้นทุนในการเลี้ยงที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้เลี้ยงรายเล็กบางส่วนยกเลิกการเลี้ยงสุกรและปรับเปลี่ยนทำเกษตรอย่างอื่นทดแทน ส่งผลให้ปริมาณสุกรลดลง

ไก่

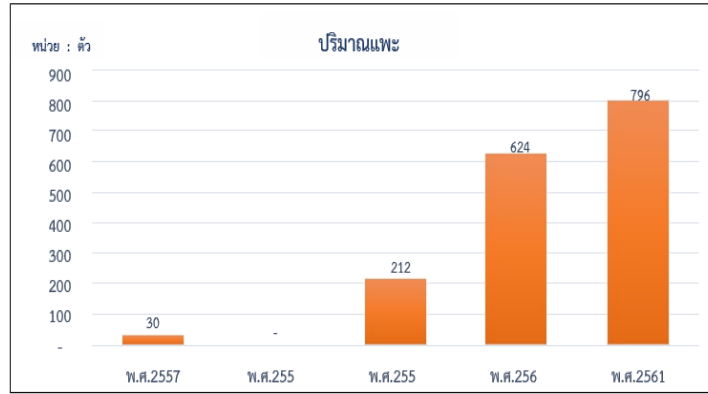
ในปี 2561 ปริมาณไก่ มีจำนวน 1,247,063 ตัว ปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 3.43 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ตามความต้องการของตลาดที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งภาครัฐให้การส่งเสริมการพัฒนาฟาร์มให้มีความเป็นระบบ มีกระบวนการควบคุมการเฝ้าระวังโรคระบาดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นด้านความสะอาดและการป้องกันโรค ทำให้อัตราการรอดของไก่เพิ่มขึ้น

เป็ด

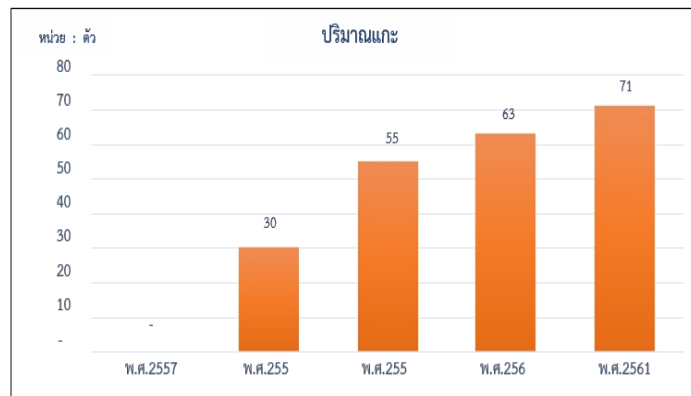
ในปี 2561 ปริมาณเป็ดมีจำนวน 123,967 ตัว ปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 3.64 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ตามความต้องการของตลาดที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งภาครัฐให้การส่งเสริมการพัฒนาฟาร์มให้มีความเป็นระบบ มีกระบวนการควบคุมการเฝ้าระวังโรคระบาดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นด้านความสะอาดและการป้องกันโรค ทำให้อัตราการรอดของเป็ดเพิ่มขึ้น

แพะ

ในปี 2561 ปริมาณแพะมีจำนวน 796 ตัว ปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 27.56 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ตามสถานการณ์การเลี้ยงแพะของเกษตรกรรายย่อยที่มีแนวโน้มขนาดของฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น

แกะ

ในปี 2561 ปริมาณแกะมีจำนวน 71 ตัว ปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 12.70 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ตามสถานการณ์การเลี้ยงแกะของเกษตรกรรายย่อยที่มีแนวโน้มขนาดของฟาร์มที่ใหญ่ขึ้น

การประมง

ปลาน้ำจืดเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยง จำนวน 6,367 ครัวเรือน พื้นที่เพาะเลี้ยง จำนวน 8,670.10 ไร่ ผลผลิต 80 กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตที่ได้ 693.85 ตัน/ปี การจับในแหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่ทั้งหมด 93,336.24 ไร่ ผลผลิตที่จับได้ 6,827.11 ตัน/ปี รวมผลผลิต 7,520.96 ตัน/ปี โดยความต้องการบริโภคและป้อนเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์(ปลาต้ม) อยู่ที่ 15,964.61 ตัน/ปี ต้องผลิตปลาสดเพิ่ม 8,433.65 ตัน/ปี

ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปริมาณสัตว์น้ำที่เพาะเลี้ยง และรายได้จากการประมง รายอำเภอ

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนฟาร์ม	จำนวนหน่วยเลี้ยง	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (พันบาท)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่/ปี (กก.)
1	นาวัง	368	584	236.976	28.49	1,419.42	49.82	120.24
2	โนนสัง	314	375	355.16	37.73	2,211.74	58.62	106.24
3	สุวรรณคูหา	744	868	1,083.56	83.95	4,741.51	56.48	77.48

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน ฟาร์ม	จำนวน หน่วยเลี้ยง	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (พัน บาท)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่/ปี (กก.)
4	ศรีบุญเรือง	894	951	683.271	64.48	3,684.47	57.14	94.37
5	นากลาง	1,658	1,991	1,104.25	99.26	5,431.52	54.72	89.89
6	เมืองหนองบัวลำภู	2,729	3,570	5,306.89	451.43	25,258.43	55.95	85.06
รวม		6,707	8,339	8,770.11	765.34	42,747.09	55.85	87.27

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดหนองบัวลำภู ณ เดือนสิงหาคม 2563

ข้อมูลแหล่งน้ำทำการประมง (แหล่งธรรมชาติ) จังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนแหล่งน้ำ	พื้นที่/ไร่
1	เมืองหนองบัวลำภู	245	6,427
2	สุวรรณคูหา	23	1,145
3	ศรีบุญเรือง	248	5,937
4	นากลาง	162	2,237
5	โนนสัง	69	2,059
6	นาวัง	70	1,281
รวม		817	19,086

ผลิตภัณฑ์หลักในการประมง ได้แก่ ปลาสาม ปลาแดดเดียว ผลิตภัณฑ์หลักจากเกษตรกรกลุ่มแปรรูปจำนวน 5 กลุ่ม ผลผลิตรวม 33.46 ตัน/ปี จำหน่ายในพื้นที่ 60 % ผลผลิต 20.8 ตัน/ปี จำหน่ายนอกพื้นที่ 40 % ผลผลิต 13.38 ตัน/ปี (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์)

ปริมาณการผลิต/บริโภค การนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำ

- ผลผลิตรวมทั้งหมด (จากเพาะเลี้ยงและจับจากแหล่งน้ำธรรมชาติ) จำนวน 767.30 ตัน/ปี
- ความต้องการบริโภคภายในจังหวัด 520,000 คนๆ ละ 30 กก./ปี คิดเป็น 15,600 ตัน/ปี
- ต้องผลิตเพิ่ม/นำเข้าสินค้า 14,832.70 ตัน/ปี

การแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

1. กลุ่มแปรรูป ๑ เดียว หมู่ที่ 5 บ้านห้วยบง ตำบลโนนเมือง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ส้มสายเดี่ยว ส้มปลาตอง ส้มปลาตัว หม่าปลา ส้มไข่ปลา ส้มสวาย ปลาสวายแดดเดียว และปลาสร้อยขาวแดดเดียว ซึ่งผลิตจาก ปลาสวาย ปลาสร้อยขาว ปลายี่สก และปลานวลจันทร์

2. วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แปรรูปปลา ห้วยบง 2 หมู่ที่ 5 บ้านห้วยบง ตำบลโนนเมือง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ส้มสายเดี่ยว ส้มปลานิล ส้มไข่ปลา หม่าปลา ส้มปลาตัว ปลาตุกแดดเดียว ปลาสร้อยขาวแดดเดียว ซึ่งผลิตจาก ปลาสร้อยขาว ปลานิล ปลาสวาย ปลายี่สก ปลานวลจันทร์ และปลาตุก

3. กลุ่มแปรรูปปลาสมุนไพรบ้านห้วยบง กลุ่มที่ 3 หมู่ที่ 5 บ้านห้วยบง ตำบลโนนเมือง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ปลาสามสายเดี่ยว ส้มตัวปลาตะเพียน ส้มตัวปลานิล ส้มชิ้นปลาสวย ส้มไข่ปลา ส้มปลาสร้อยขาว ส้มปลาตอง ปลาตองตัด ปลาสามรส แหนมปลา และหม่าใส่ปลา ซึ่งผลิตจาก ปลาสวย ปลานิล ปลาขาวสร้อย ปลาอีสก ปลานวลจันทร์และปลาตอง

4. กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปปลาบ้านท่าลาด หมู่ที่ 4 ตำบลหนองเรือ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ปลาสามสายเดี่ยว ปลาสามตัว ส้มไข่ปลา ปลาสวยเส้นปรุงรส ส้มปลาสวย ซึ่งผลิตจาก ปลาสวย ปลาอีสก และปลานวลจันทร์

5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส้มปลาหน้ากระเทียมบ้านโนนปอแดง หมู่ที่ 4 ตำบลโคกใหญ่ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ส้มสวยสมุนไพร ส้มไข่ปลา และส้มปลาหน้ากระเทียม ซึ่งผลิตจาก ปลาสวย ปลาอีสก และปลานวลจันทร์

• ข้อมูลนิติบุคคล

	จดทะเบียนนิติบุคคลตั้งใหม่		จดทะเบียนนิติบุคคลเลิกกิจการ		นิติบุคคลคงอยู่	
	ราย	ทุน	ราย	ทุน	ราย	ทุน
ปี 2558	93	118.50	42	51.10	631	9,070,975,000.00
ปี 2559	111	183.40	30	48.96	708	9,673,275,000.00
ปี 2560	161	416.78	24	31.85	828	11,673,895,000.00
ปี 2561 (ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2561)	65	97.50	23	38.95	880	11,853,407,657.00

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองบัวลำภู 2561

• ด้านอุตสาหกรรม

จังหวัดหนองบัวลำภู มีโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 (สะสม ณ วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2563) จำนวนทั้งสิ้น 190 โรงงาน เงินลงทุนรวม 10,292.69 ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน 5,132 คน โดยจำแนกออกเป็นจำพวกโรงงาน ดังนี้ (ไม่นับรวมโรงงานจำพวกที่ 1)

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมแยกตามอำเภอ (จำนวน 2 และ 3)

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนโรงงาน		รวมทั้งสิ้น
		จำพวก 2	จำพวก 3	
1	เมืองหนองบัวลำภู	30	51	81
2	ศรีบุญเรือง	15	32	47
3	นากลาง	8	22	30
4	โนนสัง	6	6	12
5	สุวรรณคูหา	5	1	6
6	นาวัง	5	9	14
รวม		99	121	190

จำนวนโรงงาน เงินทุน คนงาน จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม (จำพวก 2 และ 3)

ลำดับ	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน	เงินลงทุน (ล้านบาท)	คนงาน (คน)
1	ผลิตภัณฑ์จากพืช	17	174.40	248
2	อุตสาหกรรมอาหาร	21	4,913.35	1,151
3	อุตสาหกรรมเครื่องดื่มน้ำ	2	1,102.11	101
4	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2	440	517
5	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้า	1	215.92	1,500
6	แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	18	88.83	248
7	เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	1	1.80	7
8	ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	5	25.00	50
9	ผลิตภัณฑ์ยาง	2	7	27
10	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	2	27.35	45
11	ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม	56	118.65	442
12	ผลิตภัณฑ์โลหะขั้นพื้นฐาน	1	40	1
13	ผลิตภัณฑ์โลหะ	19	63.56	93
14	เครื่องจักรกลและเครื่องกล	8	1.48	25
15	ผลิตภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อม ยานพาหนะและอุปกรณ์	22	227.47	289
16	อุตสาหกรรมอื่น ๆ	13	2,845.75	388
รวม		190	10,292.69	5,132

หมายเหตุ

- โรงงานจำพวกที่ 1 ได้แก่ โรงงานที่มีเครื่องจักรตั้งแต่ 5 - 20 แรงม้า และคนงานไม่เกิน 20 คน
(สามารถประกอบกิจการได้ตามความประสงค์โดยไม่ต้องแจ้ง/ขออนุญาต)
- โรงงานจำพวกที่ 2 ได้แก่ โรงงานที่มีเครื่องจักรตั้งแต่ 20-50 แรงม้า และคนงานไม่เกิน 50 คน
- โรงงานจำพวกที่ 3 ได้แก่ โรงงานที่มีเครื่องจักรตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไป และคนงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป

กลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญ 5 อันดับแรกของจังหวัด ได้แก่

1.1 อุตสาหกรรมอาหาร ที่สำคัญได้แก่ โรงงานผลิตน้ำตาลทรายขาว จำนวน 1 โรง รองลงมา ได้แก่ โรงงานผลิตน้ำดื่ม น้ำแข็งหลอด ลูกชิ้น และแป้งทำขนมจีน ตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานในกลุ่มนี้ทั้งสิ้น 21 โรงงาน เงินลงทุน 4,913.35 ล้านบาท คนงาน 1,151 คน

1.2 การผลิตอื่น ๆ ที่สำคัญได้แก่ โรงงานโม่หิน จำนวน 4 โรง รองลงมา ได้แก่ โรงงานผลิตพลังงานไฟฟ้า ขุดตัดทราย ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานในกลุ่มนี้ทั้งสิ้น 13 โรงงาน เงินลงทุน 2,845.75 ล้านบาท คนงาน 388 คน

1.3 ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม ที่สำคัญได้แก่ ทำผลิตภัณฑ์คอนกรีต อิฐบล็อก เสาปูน ท่อคอนกรีต ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานในกลุ่มนี้ทั้งสิ้น 56 โรงงาน เงินลงทุน 118.65 ล้านบาท คนงาน 442 คน

1.4 ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ ที่สำคัญได้แก่ อู่ซ่อมรถยนต์ อู่เคาะพ่นสีรถยนต์ ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานในกลุ่มนี้ทั้งสิ้น 22 โรงงาน เงินลงทุน 227.47 ล้านบาท คนงาน 289 คน

1.5 แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ที่สำคัญได้แก่ โรงงานทำเครื่องเรือนจากไม้ การทำเฟอร์นิเจอร์ การผลิตชิ้นไม้สับ จำนวนโรงงานในกลุ่มกลุ่มนี้ทั้งสิ้น 18 โรงงาน เงินลงทุน 88.83 ล้านบาท คนงาน 248 คน

โรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญและมีศักยภาพของจังหวัด เช่น

1. บริษัท น้ำตาลเอราวัณ จำกัด ผลิตน้ำตาลทรายขาว ตั้งอยู่ที่อำเภอนากลาง
2. บริษัท เอราวัณเพาเวอร์ จำกัด ผลิตพลังงานไฟฟ้า และผลิตไอน้ำ ตั้งอยู่ที่อำเภอนากลาง
3. บริษัท เอ็น บี แอพพารเอล จำกัด ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู
4. บริษัท โชคอนันต์ก่อสร้างอุดรธานี จำกัด ประกอบกิจการไม้ บด ย่อยหิน ตั้งอยู่ที่อำเภอนากลาง
5. บริษัท กล้าทิพย์ จำกัด ประกอบกิจการสีข้าว ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู
6. บริษัท ศรีไทยใหม่การเกษตร จำกัด ประกอบกิจการสีข้าว ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู
7. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุดรโพนบูลย์ ทำมันเส้น มันอัดเม็ด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู
8. บริษัท ซี เอส ซี รับเบอร์ จำกัด ผลิตน้ำยางชั้น สกิมเครฟและสกิมบลอค ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู
9. ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงน้ำแข็งหนองบัวลำภูสายฝน ผลิตน้ำแข็งหลอด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู

โรงงานน้ำตาล

จังหวัดหนองบัวลำภูมีโรงงานน้ำตาล จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ บริษัท น้ำตาลเอราวัณ จำกัด ตั้งอยู่ที่ ตำบลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบกิจการผลิตน้ำตาลทรายขาว ทราบดีบ เงินทุน 5,400 ล้านบาท คนงาน 1,500 คน กำลังการผลิต 37,000 ตัน/วัน จำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศจีน เวียดนาม ญี่ปุ่น คูเวต และกัมพูชา

โรงไม้หิน

โรงไม้หินที่ได้รับประทานบัตรเหมืองแร่ หินอุตสาหกรรม ชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) จำนวน 4 แห่ง

1. บริษัท โชคอนันต์ก่อสร้างอุดรธานี จำกัด ตั้งอยู่ที่ ตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนแร่หิน 505,464 เมตริกตัน
2. นายณพล เซยก้าแหง (โรงไม้หินสากล) ตั้งอยู่ที่ ตำบลด่านช้าง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวนแร่หิน 189,272 เมตริกตัน
3. บริษัท ช.นิยม จำกัด ตั้งอยู่ที่ ตำบลด่านช้าง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนแร่หิน 194,392 เมตริกตัน
4. นายธีรสิทธิ์ ตรีวัฒน์สุวรรณ ตั้งอยู่ที่ ตำบลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวนแร่หิน 175,000 เมตริกตัน

การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเหมืองแร่และการย่อยหิน จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพในด้านการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และการย่อยหิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจโรงไม้หินในพื้นที่อำเภอนากลางและอำเภอนาวัง มีตลาดรองรับส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองคาย และจังหวัดเลย

• ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจจังหวัดหนองบัวลำภู ปี พ.ศ. 2561 พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดหนองบัวลำภู (Gross Provincial Product : GPP) มูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี มีมูลค่า 29,053 ล้านบาท ปรับตัวดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 ที่อยู่ 27,929 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.1

ตารางแสดงมูลค่าและอัตราขยายตัวที่แท้จริงของ GPP จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดหนองบัวลำภู (GPP)	มูลค่า ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)	อัตราขยายตัวที่แท้จริง (ร้อยละ)
พ.ศ. 2561	29,053	8.1
พ.ศ. 2560	27,929	1.0
พ.ศ. 2559	26,936	6.5
พ.ศ. 2558	23,815	3.2
พ.ศ. 2557	23,844	3.5

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / ข้อมูลเผยแพร่ ณ เดือนเมษายน 2563

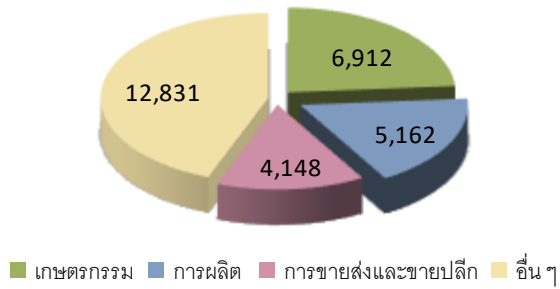
ตารางแสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดและจังหวัด (GRP และ GPP) ณ ราคาประจำปี

กลุ่มจังหวัด/จังหวัด	ปี 2557r	ปี 2558r	ปี 2559r	ปี 2560p	ปี 2561p
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,319,291	1,363,687	1,440,890	1,510,065	1,559,266
กลุ่มจังหวัด	220,579	226,153	241,678	257,524	262,137
อุดรธานี	99,355	101,446	105,033	109,385	111,635
เลย	42,650	42,566	46,769	52,351	54,769
หนองคาย	34,702	36,520	38,889	40,088	42,359
บึงกาฬ	20,027	21,807	24,051	27,771	24,321
หนองบัวลำภู	23,844	23,815	26,936	27,929	29,053

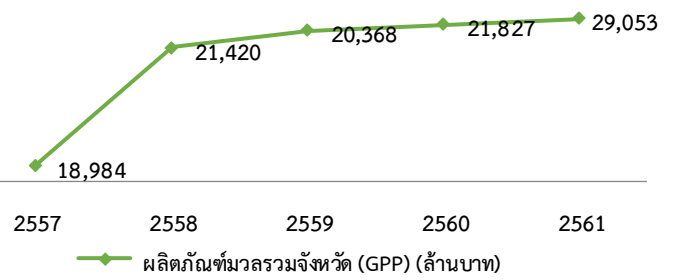
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดหนองบัวลำภู ณ ราคาประจำปี มีมูลค่า 29,053 ล้านบาท (เพิ่มขึ้นจากปี 2560 จำนวน 1,124 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.02) สาขาการผลิตที่มีมูลค่าการผลิตสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง มีส่วนแบ่งมูลค่า 6,912 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.8 ของมูลค่าการผลิตทั้งจังหวัด ลำดับที่สอง คือ สาขาการผลิต มีส่วนแบ่งมูลค่า 5,162 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.7 และลำดับที่สาม คือ สาขาการขนส่งและการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยายนยนต์ มีส่วนแบ่งมูลค่า 4,148 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.3 นอกจากนี้สาขาอื่น ๆ มีส่วนแบ่งมูลค่ารวม 12,831 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 44.16

GPP จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปี 2561

**ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดหนองบัวลำภู (GPP)
ปี พ.ศ. 2557 - 2561**

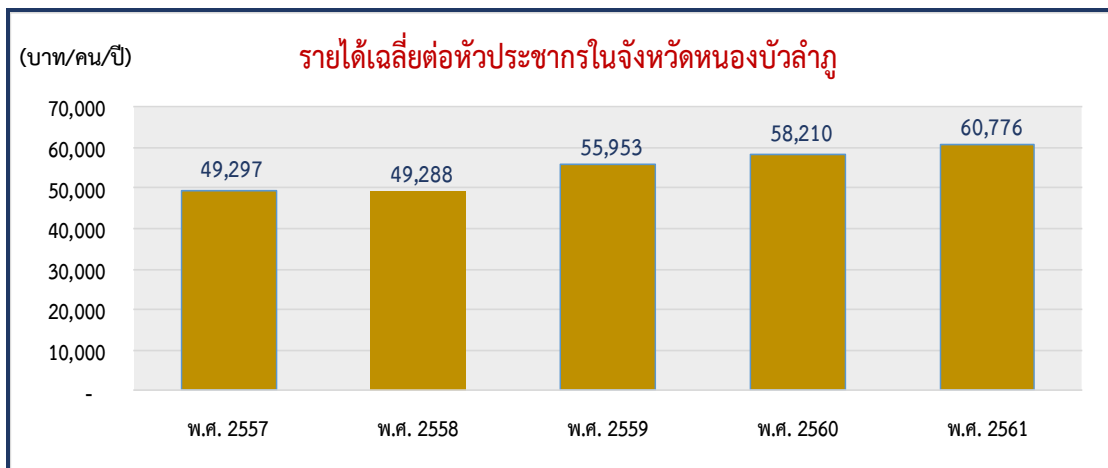

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / ข้อมูลเผยแพร่ ณ เมษายน 2563

รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร

ในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดหนองบัวลำภู มีมูลค่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี (GPP per capita) อยู่ที่ 60,776 บาท ปรับตัวดีขึ้นจากปีที่แล้ว 2,566 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.41 จัดเป็นลำดับที่ 19 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และลำดับที่ 75 ของประเทศ จากเดิมปี พ.ศ. 2560 อยู่ที่ 58,210 บาท เป็นลำดับสุดท้ายของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและลำดับสุดท้ายของประเทศ

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี ปี พ.ศ. 2557 - 2561 (ณ ราคาประจำปี)

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / ข้อมูลเผยแพร่ ณ เดือนเมษายน 2563

ตารางแสดงการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร

จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงที่สุด 5 อันดับแรก		จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุด 5 อันดับสุดท้าย	
1. ระยอง	1,067,449 บาท	1. แม่ฮ่องสอน	58,370 บาท
2. กรุงเทพมหานคร	604,421 บาท	2. ยโสธร	60,055 บาท
3. ชลบุรี	566,801 บาท	3. หนองบัวลำภู	60,776 บาท
4. ปราจีนบุรี	513,789 บาท	4. นราธิวาส	62,066 บาท
5. ฉะเชิงเทรา	469,539 บาท	5. มุกดาหาร	62,766 บาท

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / ข้อมูลเผยแพร่ ณ เดือนเมษายน 2563

ตารางแสดงรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี กลุ่มจังหวัดและจังหวัด

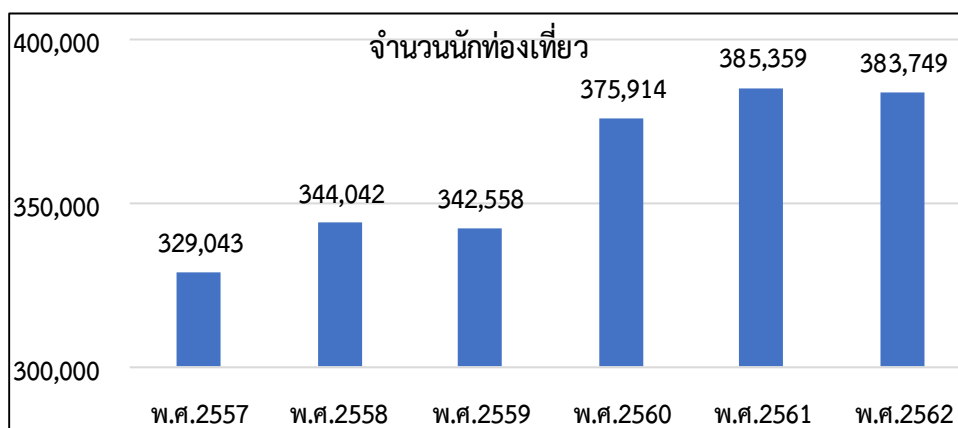
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
ประเทศไทย	192,327	195,807	202,151	213,586	225,095	236,815
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	72,819	70,087	72,573	76,977	80,927	83,856
กลุ่มจังหวัดตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1	71,463	70,514	72,365	77,540	82,775	84,453
เลย	75,263	78,330	78,217	85,983	96,296	100,796
หนองคาย	80,448	75,866	79,888	85,121	87,797	92,825
อุดรธานี	76,937	77,620	79,373	82,519	86,143	88,194
บึงกาฬ	64,625	55,239	60,148	66,477	76,868	67,476
หนองบัวลำภู	45,104	49,322	49,297	49,288	55,953	58,210

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฌบับ พ.ศ. 2561

• ด้านการท่องเที่ยว

ในปี 2562 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 383,749 คน ลดลงจาก ปี 2561 ร้อยละ 0.42 (1,610 คน) เป็นผลจากนักท่องเที่ยวคนไทยลดลงจากปี 2561 จำนวน 1,589 คน หดตัวร้อยละ 0.4 ทั้งนี้สัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวคนไทยคิดเป็นร้อยละ 99.52 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด โดยมีแนวโน้มดีขึ้นจากกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง

หน่วย : คน

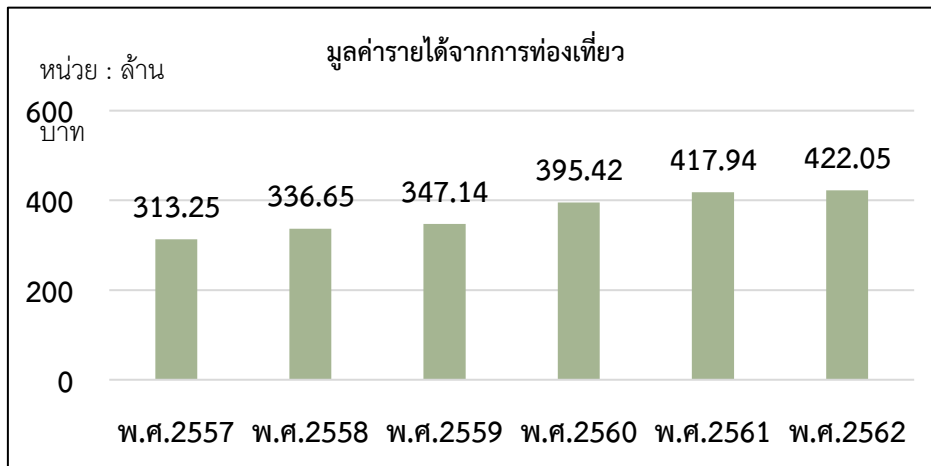

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองบัวลำภู

มูลค่ารายได้จากการท่องเที่ยว

รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งแต่ ปี 2557 – 2562 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทุกปี โดยปี 2562 มีมูลค่ารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นลำดับที่ 77 ของประเทศ โดยรายได้ของผู้มาเยี่ยมชมเยื่อนเป็นจำนวนมากกว่า 422.05 ล้านบาท ปรับตัวเพิ่มขึ้นโดยขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 1 ซึ่งมีแนวโน้มดีขึ้นจากกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง

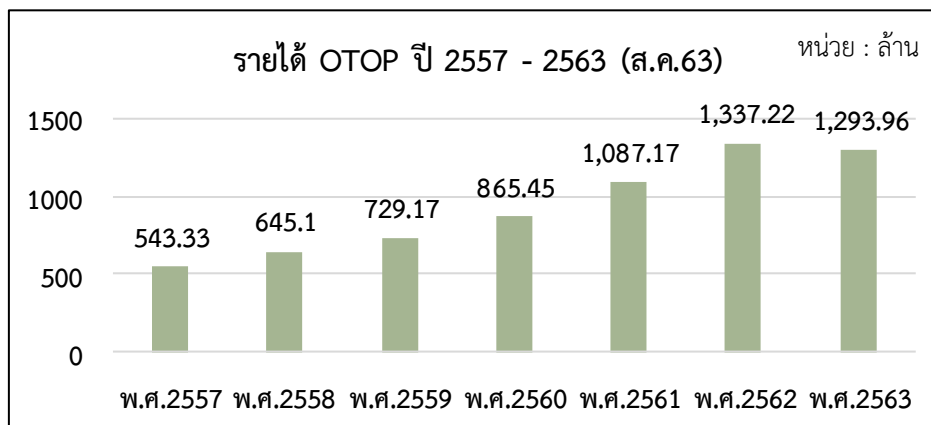
ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองบัวลำภู

รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP

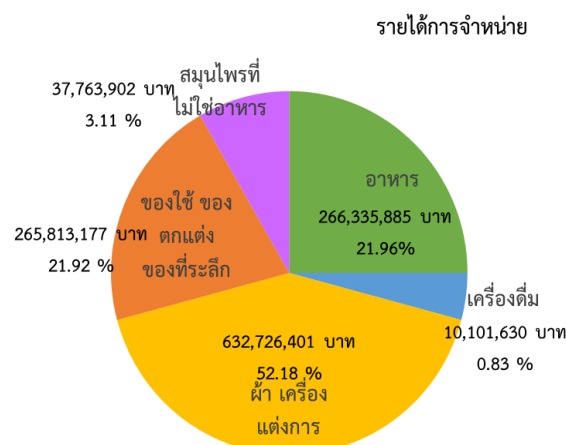
รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งแต่ปี 2557 – 2563 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทุกปี โดยปี 2562 มีรายได้จากการจำหน่ายฯ เป็นจำนวนมากกว่า 1,337.22 ล้านบาท ขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 23 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และในปี 2563 รายได้จากการจำหน่ายสินค้า ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2562 - สิงหาคม 2563 มีรายได้จำนวน 1,293.96 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาในช่วงเวลาเดียวกัน ประเภทผลิตภัณฑ์ที่มีรายได้สูงสุดจากการจำหน่าย คือ ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย ยอดจำหน่าย 632.73 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.17 ลำดับที่สองคือ ประเภทอาหาร ยอดจำหน่าย 266.36 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.97 ลำดับที่สาม คือ ประเภทของใช้ของตกแต่ง ของที่ระลึก ยอดจำหน่าย 265.81 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.92 รองลงมาคือ ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ยอดจำหน่าย 37.76 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.11 และประเภทเครื่องดื่ม ยอดจำหน่าย 10.1 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.83 ตามลำดับ

ทั้งนี้ หนองบัวลำภูเป็นจังหวัดที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น ทางด้านการทอผ้าพื้นเมืองที่มีการใช้กระบวนการผลิตจากตั้งแต่ต้นดอกฝ้ายจนมาเป็นเส้นใยและผืนผ้าแพรวพรรณนั้นเป็นภูมิปัญญาที่สืบสานกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เริ่มตั้งแต่การผลิตเส้นด้าย การย้อมสี การทอ การทำลวดลายมัดหมี่ที่มีเอกลักษณ์สวยงามด้วยกรรมวิธีภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายมาจนถึงปัจจุบันทำให้ตลาดผ้าพื้นเมืองผลิตภัณฑ์จากจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นที่ต้องการของตลาดจังหวัดใกล้เคียงและต่างประเทศ แข่งขันกับผ้าพื้นเมืองแหล่งอื่นได้เป็นอย่างดี และทำให้ปัจจุบันนี้ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ได้หวนคืนกลับมาฟื้นฟูการทอผ้าพื้นเมืองกันมากขึ้นตามหมู่บ้านต่าง ๆ มีช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของตนเองออกสู่ตลาดได้มากขึ้น ขณะที่รัฐบาลได้มีนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้แต่ละชุมชนสามารถใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการส่งเสริมให้เข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ แหล่งเงินทุนและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการตลาด เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้การขับเคลื่อนงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สามารถดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

รายได้การจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดหนองบัวลำภู ปีงบประมาณ 2557 - 2563

สรุปผลการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดหนองบัวลำภู ปีงบประมาณ 2563 (ต.ค. 62 - ส.ค 63) แยกประเภทรายการ

ที่มา : ระบบศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

1.5 ลักษณะทางสังคม

สินทรัพย์ทางสังคม

1. โครงสร้างของประชากร

โครงสร้างประชากรของจังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามกลุ่มอายุตั้งแต่ปี 2558 - 2573 พบว่าประชากรจังหวัดหนองบัวลำภูจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยประชากรวัยเด็ก (0 -14 ปี) และประชากรวัยแรงงาน (15 - 59 ปี) มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประชากรวัยสูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 67.76 ประชากรวัยเด็กคิดเป็นร้อยละ 17.13 และผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 15.11 จะเห็นว่าในอีก 10 ปีข้างหน้าปี 2573 ตามการคาดการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จังหวัดหนองบัวลำภูจะมีสัดส่วนประชากรวัยสูงอายุต่อประชากรเด็ก 142.99 เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (completed aged society)

จำนวนประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุ จังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. 2558 - 2562

กลุ่มอายุ (ปี)	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
วัยเด็ก (0-14 ปี)	93,384	91,846	90,531	88,823	86,966
วัยแรงงาน (15-59 ปี)	348,339	347,425	346,452	345,179	343,967
วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	63,264	66,395	69,590	73,020	76,723
รวม (คน)	504,987	505,666	506,573	507,022	507,656

การคาดการณ์จำนวนประชากรสูงอายุของจังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2558 - 2573

กลุ่มประชากร	จำนวนประชากร (คน)			
	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2573
วัยเด็ก (0-14 ปี)	108,300	96,000	88,000	85,600
วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	78,800	93,900	108,500	122,400
ดัชนีการสูงวัย (ร้อยละ)	72.76	97.81	123.30	142.99

ที่มา : ข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 จาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
หมายเหตุ : ดัชนีการสูงวัย = ร้อยละของอัตราส่วนจำนวนประชากรสูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) ต่อจำนวนประชากรวัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี)

2. การศึกษา

2.1 สถานศึกษา

จังหวัดหนองบัวลำภู มีสถานศึกษาในพื้นที่ทั้งสิ้น 607 แห่ง ดังนี้

2.1.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 330 แห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวน 203 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 105 แห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำนวน 21 แห่ง และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 1 แห่ง

2.1.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐ จำนวน 2 แห่ง และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคเอกชน จำนวน 5 แห่ง

2.1.3 สถานศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดหนองบัวลำภู วิทยาลัยชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู และ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

2.1.4 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.ศธ.) จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 6 แห่ง

2.1.5 สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 236 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 2 แห่ง โรงเรียนเทศบาล จำนวน 6 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 226 แห่ง

2.1.6 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาภาคเอกชน (สช.) จำนวน 21 แห่ง

2.1.7 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) จำนวน 6 แห่ง

ตารางจำนวนสถานศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2562

ที่	อำเภอ	จำนวนสถานศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู													รวมทั้งสิ้น (แห่ง)
		สพฐ.				สอศ.		อว.		สป.ศธ.	อปท.		สช.	พศ.	
		สพป.นภ. เขต 1	สพป.นภ. เขต 2	สพม. เขต 19	การศึกษาพิเศษ	รัฐรัฐ	รร.เอกชน	อุดมศึกษารัฐ	อุดมศึกษาเอกชน	กศน. อำเภอ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	รร.สังกัด อปท.	รร.เอกชน	รร.พระปริยัติธรรม	
1	เมือง	73	-	4	1	1	2	2	1	1	49	4	9	3	150
2	ศรีบุญเรือง	75	-	5	-	1	1	-	-	1	50	1	3	-	137
3	โนนสัง	55	-	4	-	-	-	-	-	1	44	-	1	1	106
4	นากลาง	-	44	3	-	-	2	-	-	1	29	2	4	1	86
5	สุวรรณคูหา	-	37	3	-	-	-	-	-	1	36	-	3	1	81
6	นาวัง	-	24	2	-	-	-	-	-	11	18	1	1	-	47
รวมทั้งสิ้น (แห่ง)		203	105	21	1	2	5	2	1	6	226	8	21	6	607
รวมแยกสังกัด		330				7		3		6	234		21	6	607

2.2 ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน

ในปีการศึกษา 2562 จังหวัดหนองบัวลำภู มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาครูเอกชน ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว/อัตราจ้าง รวมทั้งสิ้น 6,840 คน แยกเป็นผู้บริหาร 485 คน ครู 4,522 คน พนักงานราชการ 494 คน บุคลากรทางการศึกษา 194 คน และลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว/อัตราจ้าง 1,145 คน

ในปีการศึกษา 2562 จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวนนักเรียน นักศึกษา ผู้เรียน รวมทั้งสิ้น 95,567 คน แยกเป็น ระดับเตรียมความพร้อม จำนวน 249 คน ก่อนประถมศึกษา จำนวน 19,867 คน ระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 34,931 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 19,823 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 17,231 คน ระดับอนุปริญญา/ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 1,997 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 1,320 คน และระดับปริญญาตรี จำนวน 149 คน โดยในปีการศึกษา 2562 มีสัดส่วนครูต่อนักเรียน คิดเป็น 1 : 21

ตารางแสดงจำนวนนักเรียน นักศึกษา แยกตามสังกัด

ระดับชั้น	สพฐ.				สอศ.	กศน.	อว.	สช.	อปท.	พศ.	รวม
	สพป.นภ. 1	สพป.นภ. 2	สพม.19	การศึกษาพิเศษ							
เตรียมความพร้อม	-	-	-	249	-	-	-	-	-	-	249
ก่อนประถมศึกษา	4,876	3,322	-	-	-	-	2,360	9,309	-	-	19,867
ประถมศึกษา	17,381	11,947	-	-	-	336	4,543	724	-	-	34,931
ม.ต้น	3,269	2,432	9,495	-	-	3,185	1,049	-	-	393	19,823
ม.ปลาย/ปวช.	-	-	6,897	-	5,738	4,181	330	-	-	85	17,231
ปวส./อนุปริญญา	-	-	-	-	1,620	-	377	-	-	-	1,997
ปริญญาตรี	-	-	-	-	26	-	1,294	-	-	-	1,320
ปริญญาโท	-	-	-	-	-	-	149	-	-	-	149
รวม	25,526	17,701	16,392	249	7,384	7,702	1,820	8,282	10,033	478	95,567

2.3 คุณภาพด้านการศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

จากดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI) ปี 2562 ความก้าวหน้าในด้านการศึกษาของจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นลำดับที่ 74 ของประเทศเท่ากับปี 2560 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ

2.3.1 คะแนนเฉลี่ย O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2559-2562 ในปีการศึกษา 2562 ค่าเฉลี่ย O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าคะแนนเฉลี่ย 34.73 ลดลงจากปีการศึกษา 2561 คิดเป็นร้อยละ 6.69 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 8.56

ตารางร้อยละของคะแนนเฉลี่ย O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2559-2562

จำแนกเป็นระดับจังหวัดและระดับประเทศ

รายวิชา	ปีการศึกษา 2559		ปีการศึกษา 2560		ปีการศึกษา 2561		ปีการศึกษา 2562	
	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด
คณิตศาสตร์	40.47	37.11	37.12	33.85	37.50	33.37	32.09	29.42
ภาษาไทย	52.98	51.30	46.58	43.34	45.13	42.31	49.07	48.18
ภาษาอังกฤษ	34.59	30.13	36.34	30.74	39.24	35.86	34.42	28.68
วิทยาศาสตร์	41.22	39.41	39.12	37.00	39.93	37.37	35.55	32.64
สังคมศึกษาฯ	46.68	44.77	-	-	-	-	-	-
ค่าเฉลี่ย	43.19	40.54	39.79	36.23	40.45	37.22	37.98	34.73

2.3.2 คะแนนเฉลี่ย O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างปีการศึกษา 2559-2562 ในปีการศึกษา 2562 ค่าเฉลี่ย O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าคะแนนเฉลี่ย 33.38 ลดลงจากปีการศึกษา 2561 คิดเป็นร้อยละ 2.88 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 8.02

ตารางร้อยละของคะแนนเฉลี่ย O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างปีการศึกษา 2559-2562

จำแนกเป็นระดับจังหวัดและระดับประเทศ

รายวิชา	ปีการศึกษา 2559		ปีการศึกษา 2560		ปีการศึกษา 2561		ปีการศึกษา 2562	
	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด
คณิตศาสตร์	29.31	25.89	26.30	22.52	30.04	26.00	26.73	22.88
ภาษาไทย	46.36	43.43	48.29	45.49	54.42	50.69	55.14	52.63
ภาษาอังกฤษ	31.80	27.81	30.45	27.60	29.45	26.44	33.25	29.13
วิทยาศาสตร์	34.99	32.84	32.28	30.12	36.10	34.37	30.07	28.88
สังคมศึกษาฯ	49.00	46.14	-	-	-	-	-	-
ค่าเฉลี่ย	38.29	35.22	34.33	31.43	37.50	34.37	36.29	33.38

2.3.3 คะแนนเฉลี่ย O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2559-2562 ในปีการศึกษา 2562 ค่าเฉลี่ย O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าคะแนนเฉลี่ย 26.09 ลดลงจากปีการศึกษา 2561 คิดเป็นร้อยละ 10.51 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 17.17

ตารางร้อยละของคะแนนเฉลี่ย O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2559-2562

จำแนกเป็นระดับจังหวัดและระดับประเทศ

รายวิชา	ปีการศึกษา 2559		ปีการศึกษา 2560		ปีการศึกษา 2561		ปีการศึกษา 2562	
	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด	ประเทศ	จังหวัด
คณิตศาสตร์	24.88	23.32	24.53	18.75	30.72	23.31	25.41	19.24
ภาษาไทย	52.29	48.25	49.25	44.98	47.31	42.35	42.21	38.38
ภาษาอังกฤษ	27.76	23.24	28.31	22.14	31.41	24.62	29.20	23.70
วิทยาศาสตร์	31.62	29.65	29.37	26.14	30.51	27.26	29.20	26.31
สังคมศึกษาฯ	35.89	33.27	34.70	31.64	35.16	32.73	35.70	33.36
ค่าเฉลี่ย	34.49	31.38	33.23	28.72	35.02	30.06	31.50	26.90

2.3.4 ค่าเฉลี่ยเชาว์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของปี พ.ศ.2554 และ ปี พ.ศ. 2559 ในปี พ.ศ.2559 ค่าเฉลี่ยเชาว์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลดลงจาก ปี พ.ศ.2554 คิดเป็นร้อยละ 2.50 เป็นอันดับที่ 73 ของประเทศ

ตารางแสดงค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยเชาว์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปี พ.ศ.2554

และ ปี พ.ศ.2559 ระดับจังหวัดและระดับประเทศ

ปี พ.ศ.	ประเทศ	จังหวัด
ปี พ.ศ.2554	98.60	94.10
ปี พ.ศ.2559	98.23	91.75

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลและคุณภาพชีวิต สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.4 โอกาสทางการศึกษา

2.4.1 นักเรียนที่เข้าเรียนระดับอนุบาล 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 3,195 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 1,614 คน และเพศหญิง จำนวน 1,581 คน อัตราการเข้าเรียนระดับอนุบาล 1 (3 ปี) จังหวัดหนองบัวลำภู คิดเป็นร้อยละ 59.03 จากจำนวนประชากรจังหวัดหนองบัวลำภูอายุ 3 ปี เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2562 จำนวน 5,412 คน

ตารางจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนระดับอนุบาล 1 (3 ปี) ปีการศึกษา 2562

ที่	สังกัด	ชาย	หญิง	รวม
1	สพป.หนองบัวลำภู เขต 1	10	9	19
2	สพป.หนองบัวลำภู เขต 2	69	65	134
3	การศึกษาเอกชน	261	276	537
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	120	102	222
5	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)	1,154	1,129	2,283
รวมทั้งหมด		1,614	1,581	3,195

* จำนวนประชากรอายุ 3 ปี จากที่ทำการปกครองจังหวัดหนองบัวลำภู

2.4.2 นักเรียนที่ศึกษาต่อระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,909 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 3,024 คน เพศหญิง จำนวน 2,885 คน อัตราการศึกษาต่อระดับประถมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 92.97% จากอัตราการศึกษาต่อระดับประถมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 92.97%

ตารางจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561

ที่	สังกัด	ชาย	หญิง	รวม
1	สพป.หนองบัวลำภู เขต 1	1,481	1,383	2,864
2	สพป.หนองบัวลำภู เขต 2	1,028	969	1,997
3	การศึกษาเอกชน	425	441	866
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	90	92	182
รวมทั้งหมด		3,024	2,885	5,909

* จำนวนประชากรอายุ 7 ปี จากสำนักงานปกครองจังหวัดหนองบัวลำภู

2.4.3 นักเรียนที่ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,654 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 2,964 คน และเพศหญิง จำนวน 2,690 คน อัตราการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 87.48% จากจำนวนประชากรอายุ 13 ปี เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2562 จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6,463 คน

ตารางจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ที่	สังกัด	ชาย	หญิง	รวม
1	สพป.หนองบัวลำภู เขต 1	637	479	1,116
2	สพป.หนองบัวลำภู เขต 2	470	396	866
3	สพม. เขต 19	1,471	1,694	3,165
4	การศึกษาเอกชน	233	121	354
5	สำนักงานพระพุทธศาสนา	153	-	153
รวมทั้งหมด		2,964	2,690	5,654

2.4.4 อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาของจังหวัดหนองบัวลำภู ในปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 66.29 เป็นลำดับที่ 64 ของประเทศ โดยอัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาเท่าเดิมเมื่อเทียบกับปี 2560

ปี	ร้อยละ	อันดับที่ (ของประเทศ)
2558	66.91	60
2560	66.29	64
2562	66.29	64

2.4.4.1 นักเรียนที่ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,572 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 1,024 คน และเพศหญิง จำนวน 1,548 คน อัตราการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 39.95% จากจำนวนประชากรอายุ 16 ปี เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2562 จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6,437 คน

ตารางจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562

ที่	สังกัด	ชาย	หญิง	รวม
1	สพม. เขต 19	911	1,511	2,422
2	การศึกษาเอกชน	88	37	125
3	สำนักงานพระพุทธศาสนา	25	-	25
รวมทั้งหมด		1,024	1,548	2,572

2.4.5.2 นักเรียนที่ศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปี 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,228 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 1,482 คน และเพศหญิง จำนวน 746 คน อัตราการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 34.61% จากจำนวนประชากรอายุ 16 ปี เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2562 จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6,437 คน

ตารางจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562

ที่	สังกัด	ชาย	หญิง	รวม
1	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (รัฐบาล)	586	330	916
2	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เอกชน)	896	416	1,312
รวมทั้งหมด		1,482	746	2,228

3. การสาธารณสุข

จังหวัดหนองบัวลำภูมีจำนวนโรงพยาบาลรองรับผู้ป่วยที่มาใช้บริการทั้งภายในประเทศ และ ต่างประเทศจำนวน 7 แห่ง (ประกอบด้วยโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 6 แห่งและเอกชน จำนวน 1 แห่ง) โดยในปี 2563 มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร คิดเป็น 1 : 5,014 คน

ข้อมูลสาธารณสุขที่สำคัญของจังหวัดหนองบัวลำภูจำแนกรายอำเภอ

ที่	รายการข้อมูล	อำเภอ						รวม
		เมือง	นากลาง	โนนสัง	ศรีบุญเรือง	สุวรรณคูหา	นาหวัง	
1	จำนวนผู้ป่วยนอก (คน)	207,513	124,814	91,880	142,619	82,305	48,040	697,171
2	จำนวนผู้ป่วยใน (คน)	27,777	4,803	3,058	6,638	3,898	3,156	49,330
3	จำนวนโรงพยาบาลภาครัฐ (แห่ง)	1	1	1	1	1	1	6
4	จำนวนโรงพยาบาลภาคเอกชน (แห่ง)	1	-	-	-	-	-	1
5	จำนวนแพทย์ : ประชากร	1:3,377	1:5,694	1:4,930	1:9,270	1:8,481	1:3,684	1:5,014
6	อัตราเกิด (CBR)	5.87	6.73	6.05	6.18	6.43	5.84	6.18
7	อัตราราย (CDR)	5.46	6.89	6.41	6.03	5.87	5.86	6.09

ที่	รายการข้อมูล	อำเภอ						รวม
8	ภาวะโรคและการบาดเจ็บ (คน)							
	8.1 การป่วยตายด้วยโรคหลอดเลือดสมอง	50	33	22	48	23	13	189
	8.2 การป่วยตายด้วยโรคหัวใจขาดเลือด	10	13	65	30	11	7	136
	8.3 การป่วยตายด้วยโรคเบาหวาน	34	30	17	36	8	1	126
	8.4 การป่วยตายด้วยโรคความดันโลหิตสูง	8	8	3	15	2	-	36
	8.5 การตายด้วยอุบัติเหตุการขนส่ง	10	3	2	11	1	5	32

ที่มา : HDC กระทรวงสาธารณสุข/เกิดตาย สนย./GIS health กระทรวงสาธารณสุข/สปสช.

ตารางจำนวนสถานพยาบาลแผนปัจจุบันที่ไม่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนและสถานบริการเอกชน ปี พ.ศ. 2557 – 2562

ประเภทสถานพยาบาล	2558	2559	2560	2561	2562
สถานีอนามัย/ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	83	83	83	83	83
ศูนย์สุขภาพชุมชน เขตเมือง	1	1	1	1	1
ศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU) ในโรงพยาบาล	5	5	5	5	5
คลินิกหมอครอบครัว (PCC)	-	-	2	6	6
คลินิกเวชกรรม	40	49	49	35	34
สหคลินิก	1	1	1	2	2
คลินิกทันตกรรม ชั้น 1,2	7	5	6	6	7
สถานพยาบาลผดุงครรภ์ ชั้น 1,2	31	49	59	59	65
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	40	45	48	45	38
ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ	11	11	10	10	10
ร้านขายยาบรรจุเสร็จสำหรับสัตว์	5	5	5	5	6
ร้านขายยาแผนโบราณ	11	12	12	12	10

ที่มา : กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สสจ.หนองบัวลำภู ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2562

ตารางจำนวนเครือข่ายบริการปฐมภูมิ/โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู ปี พ.ศ. 2562

อำเภอ	จำนวน รพ.สต.				จำนวนบุคลากรใน รพ.สต.		จำนวนบุคลากรใน สสอ./รพ.สต.		
	PCU รพ.	รพ.สต.	รวม ทั้งหมด	รพ.สต. : ประชากร	จำนวน (คน)	อัตรา জনท. : ประชากร	สสอ. (คน)	รพ.สต. (คน)	บุคลากร: รพ.สต.
เมือง	2	20	21	7,642	138	1 : 1,053	8	138	7
นากลาง	1	12	13	7,448	91	1 : 1,018	8	91	8
ศรีบุญเรือง	1	17	18	6,521	132	1 : 495	9	132	8
โนนสัง	1	14	15	4,628	78	1 : 1,441	6	78	6
สุวรรณคูหา	1	13	14	5,234	87	1 : 789	5	87	7
นาวัง	1	7	8	5,330	39	1 : 964	6	39	6
รวม	7	83	90	6,333	565	1 : 924	42	565	7

ที่มา : รายงานอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล สสจ.หนองบัวลำภู ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม 2561

หมายเหตุ : อำเภอเมือง มี PCU รพ. จำนวน 2 แห่ง เป็น รพ.ของรัฐ จำนวน 1 แห่ง เอกชนจำนวน 1 แห่ง (รพ.วีระพล)

ตารางแสดงจำนวนอัตราการเกิดและมารดาตาย ปีงบประมาณ 2559 – 2562

ปี	ทารก (จำนวนคน)			มารดา (จำนวนคน)		
	เกิดทั้งหมด	เกิดมีชีพ	ทารกตาย	เกิดมีชีพ	มารดาตาย	มารดาตายต่อ แสนเกิดมีชีพ
2559	4,379	4,349	20	4,349	0	0
2560	4,249	4,232	25	4,232	0	0
2561	4,159	4,147	28	4,147	0	0
2562 (ต.ค.-มี.ค.62)	1,957	1,943	20	1,943	2	102.93 ต่อแสนมีชีพ

ที่มา : กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ สสจ.หนองบัวลำภู

ตารางแสดงจำนวนอัตราการตาย ปี พ.ศ. 2559 – 2562

ปี	จำนวนตาย (คน)			
	ชาย	หญิง	รวมทั้งหมด	อัตราต่อแสน ประชากร
2559	1,755	1,327	3,082	593.05
2560	1,876	1,307	3,183	605.52
2561	1,792	1,311	3,103	594.63
2562 (ม.ค.-มิ.ย.)	964	665	1,629	312.17

ที่มา : ฐานข้อมูลการตาย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

จำนวนและอัตราการตายต่อประชากร 100,000 คนตามลำดับของสาเหตุการตาย 10 โรค (ตาม ICD- 10)

เดือนมกราคม ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ.2562

ลำดับที่	ชื่อโรค	รหัสโรค	ปี พ.ศ. 2562	
			จำนวน (คน)	อัตรา : แสน ประชากร
1	ปอดบวม ไม่ระบุรายละเอียด	J189	119	22.80
2	เนื้องอกร้ายของตับ ไม่ระบุรายละเอียด	C229	90	17.25
3	การติดเชื้อในกระแสเลือด ไม่ระบุชนิด	A419	80	15.33
4	ไตวายที่ไม่ระบุรายละเอียด	N19	71	13.61
5	เบาหวานที่ไม่ระบุรายละเอียด ไม่มีภาวะแทรกซ้อน	E149	58	11.11
6	โรคเสื่อมอื่นของระบบประสาท ไม่ระบุรายละเอียด	G319	48	9.20
7	ไตวายเรื้อรังที่มีได้ระบุรายละเอียด	N189	45	8.62
8	เนื้องอกร้ายของท่อน้ำดีนอกตับ	C240	43	8.24
9	เลือดออกในสมอง ไม่ระบุรายละเอียด	I619	35	6.71
10	เนื้องอกร้ายของลำไส้ ไม่ระบุว่าเป็นส่วนใด	C260	30	5.75

ที่มา : ฐานข้อมูลการตาย ปี พ.ศ. 2562 กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

ตารางจำนวนและอัตราป่วยต่อแสนประชากรด้วยโรคที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยาที่สำคัญ
จังหวัดหนองบัวลำภู ปี พ.ศ. 2562 (วันที่ 1 มกราคม 2562 ถึง 31 กรกฎาคม 2562)

ลำดับ	ชื่อโรค	พ.ศ. 2562			
		จำนวนป่วย	อัตราป่วย	ตาย	อัตราตายต่อแสนประชากร
1	อุจจาระร่วง	2,909	568.56	0	0
2	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	1,696	331.48	0	0
3	ปอดบวม	839	163.98	0	0
4	อาหารเป็นพิษ	466	91.08	0	0
5	ไข้หวัดใหญ่ (15,91)	384	75.05	2	0.52
6	ตาแดง	295	57.66	0	0
7	ไข้เลือดออก (26,27,66)	288	56.29	1	0.35
8	ไข้เลือดออก	167	32.64	1	0.60
9	สுகไส	130	25.41	0	0
10	มือ เท้า ปาก	74	14.46	0	0

ที่มา : รายงาน 506 (รายงานระบาดวิทยา) กลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อ สสจ.หนองบัวลำภู

4. แรงงาน

จังหวัดหนองบัวลำภู ในปี 2562 มีผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 229,172 คน คิดเป็นร้อยละ 62.12 ของจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย ผู้มีงานทำ 223,119 คน คิดเป็นร้อยละ 97.36 ของกำลังแรงงานรวม ผู้ว่างงาน 2,812 คน คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของกำลังแรงงานรวม และแรงงานผู้รอฤดูกาล 3,241 คน คิดเป็นร้อยละ 1.41 ของกำลังแรงงานรวม

สถานภาพแรงงาน	กำลังคน	กำลังแรงงาน	ไตรมาส	ไตรมาส	ไตรมาส	ไตรมาส	รวมเฉลี่ย
			1	2	3	4	
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (คน)			368,778	368,905	368,992	368,945	368,905
กำลังแรงงานรวม (คน)			230,656	228,461	220,007	237,564	229,172
	กำลังแรงงานปัจจุบัน	ผู้มีงานทำ	229,233	220,833	218,572	235,087	225,931
		ผู้ว่างงาน	2,081	1,678	2,233	5,257	2,812
	กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล		1,424	7,628	1,435	2,478	3,241
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน (คน)			138,122	140,444	148,985	131,381	139,733
	ทำงานบ้าน		52,189	59,038	55,012	50,553	54,198
	เรียนหนังสือ		25,392	27,840	26,332	20,214	24,945
	อื่น ๆ		60,540	53,566	67,641	60,614	60,590

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดหนองบัวลำภู ณ ปี 2562

จำนวนแรงงานที่มีประกันสังคม จำแนกตามกฎหมายที่ขึ้นทะเบียน

มาตรา	จำนวน
	(รวมยอด)
มาตรา 33	15,809
มาตรา 39	3,486
มาตรา 40	19,223
รวมทั้งสิ้น	38,518

ที่มา : สำนักงานประกันสังคมจังหวัดหนองบัวลำภู ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2562

หมายเหตุ :

ผู้ประกันตนภาคบังคับ (มาตรา 33) คือ พนักงานบริษัทเอกชนทั่วไป ซึ่งมีสถานะเป็นลูกจ้างที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่มีพนักงานตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี และไม่เกิน 60 ปี โดยต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุน คิดเป็นสัดส่วนดังนี้ ลูกจ้าง 5% + นายจ้าง 5% + รัฐบาล 2.75% ของฐานเงินค่าจ้าง ขั้นต่ำตั้งแต่ 1,650 บาท แต่ไม่เกิน 15,000 บาท สิทธิประโยชน์ที่ผู้ประกันตนภาคบังคับ (มาตรา 33) จะได้รับความคุ้มครอง มีดังนี้ กรณีเจ็บป่วย / อุบัติเหตุ กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน

ผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 39) คือ บุคคลที่เคยทำงานอยู่ในบริษัทเอกชนในมาตรา 33 มาก่อนแล้วลาออก แต่ต้องการรักษาสิทธิประกันสังคมไว้ จึงสมัครเข้าใช้สิทธิประกันสังคมในมาตรา 39 แทน การสมัครประกันสังคมในกลุ่มนี้ มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นผู้ประกันตนในมาตรา 33 มาแล้วไม่ต่ำกว่า 12 เดือน และลาออกมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน อีกทั้งต้องไม่เป็นผู้ทุพพลภาพ ผู้ประกันตนต้องส่งเงินเข้ากองทุน 432 บาทต่อเดือน และรัฐบาลจะช่วยสมทบอีก 120 บาทต่อเดือน ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 จะได้รับความคุ้มครอง ดังนี้ กรณีเจ็บป่วย / อุบัติเหตุ กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ

ผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 40) คือ บุคคลที่ไม่ได้เป็นลูกจ้างในบริษัทเอกชนตามมาตรา 33 และไม่เคยสมัครเป็นผู้ประกันตนในมาตรา 39 ผู้ที่จะสมัครประกันสังคมในมาตรา 40 ได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระ หรือแรงงานนอกระบบ มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 60 ปี ผู้สมัครสามารถเลือกสิทธิประโยชน์ได้ ซึ่งมีให้เลือก 3 ชุด

ข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่ขออนุญาตทำงานแยกตามสัญชาติของจังหวัดหนองบัวลำภู

1. แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา/ลาว/เมียนมา)

แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ	นายจ้าง	รวม 3 สัญชาติ	สัญชาติกัมพูชา			สัญชาติลาว			สัญชาติเมียนมา		
			ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
(1) แรงงานต่างด้าวกลุ่มนำเข้า MOU	120	601	26	25	51	151	150	301	200	49	249
(2) แรงงานต่างด้าวกลุ่มบัตรชมพู ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ	135	192	22	28	50	20	90	110	19	13	32
รวม	255	793	48	53	101	171	240	411	219	62	281

ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดหนองบัวลำภู ณ เดือนธันวาคม 2562

2. แรงงานต่างด้าวระดับฝีมือชำนาญการ นายจ้างที่จ้างแรงงานต่างด้าว จำนวน 20 แห่ง คนต่างด้าว จำนวน 30 คน
3. แรงงานต่างด้าวกลุ่มคนพื้นที่สูง, ชนกลุ่มน้อย นายจ้างที่จ้างแรงงานต่างด้าว จำนวน 7 ราย คนต่างด้าว จำนวน 7 คน

ปัญหาด้านแรงงานและวิธีการส่งเสริมแรงงานด้านรายได้

ปัญหาด้านแรงงานในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาในด้านความไม่มั่นคงในด้านอาชีพ ทำให้มีรายได้ไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้และความเข้าใจในด้านของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และสิทธิประโยชน์ด้านแรงงาน โดยส่วนใหญ่มีความต้องการความช่วยเหลือในด้าน การส่งเสริมในการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ รองลงมาต้องการการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพและต้องการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้าและบริการ

แนวโน้มกำลังแรงงานในจังหวัดหนองบัวลำภู

ปัจจุบันรูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคของการผลิต ภาคการค้าและการบริการเนื่องจากประเทศไทยกำลังพัฒนาประเทศให้เป็น ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดตลอดจนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN : AEC) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความต้องการแรงงาน และทิศทางของตลาดแรงงานในระบบเศรษฐกิจของจังหวัดหนองบัวลำภูในอนาคต

ในจังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มกำลังแรงงานในจังหวัด ผู้ที่มีงานทำในภาคสาขาอุตสาหกรรมหรือประเภทกิจการของผู้ที่มีงานทำงานในภาคของการเกษตรกรรม มากกว่า นอกภาคเกษตรกรรม ส่วนในเรื่องของแนวโน้มในสาขาอาชีพที่ทำการขายส่ง สาขาอาชีพการขายปลีก ในจังหวัดหนองบัวลำภูมีอัตราเพิ่มขึ้น และรองลงมาคือสาขาการผลิต สำหรับแนวโน้มของกำลังแรงงานที่อยู่ในช่วงของระดับการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นระดับต่ำกว่าประถมศึกษา

5. ความยากจน

ในปี 2562 คร่าวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 18,745.43 บาท/เดือน/ครัวเรือน ลดลงจากปี 2561 จำนวน 3,901.15 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.23 โดยมีแนวโน้มผลกระทบจากเศรษฐกิจที่หดตัวลง สอดคล้องกับรายได้เฉลี่ยครัวเรือนของทั่วประเทศซึ่งลดลงเช่นเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันส่งผลต่อค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนในปี 2562 จำนวน 16,007.80 บาท ลดลงจากปี 2561 จำนวน 1,287.78 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.45

รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ของจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.2550-2562

รายได้เฉลี่ย (บาท)	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2562
ทั่วประเทศ	18,660.00	20,903.00	23,236.00	25,194.00	26,915.00	26,946.43	26,018.42
หนองบัวลำภู	12,824.00	14,011.99	17,139.10	15,390.40	22,552.50	22,647.58	18,745.43

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม จังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. 2550 - 2562

วัตถุประสงค์ของ การกู้ยืม	จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)						
	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2562
หนี้สินทั้งสิ้น	117,417.00	118,246.00	121,288.50	96,117.60	140,079.00	187,626.14	143,822.45
เพื่อใช้จ่ายใน ครัวเรือน	15,916.00	16,621.00	28,464.20	32,526.50	55,715.30	64,875.80	51,361.69
เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ ไม่ใช่การเกษตร	11,617.00	25,989.00	12,605.90	4,618.30	11,894.80	29,917.67	14,066.88
เพื่อใช้ทำการเกษตร	20,140.00	18,597.00	30,102.10	31,495.50	38,006.00	38,420.76	34,291.03
เพื่อใช้ในการศึกษา	7,618.00	3,318.00	9,981.00	2,860.80	4,319.30	5,008.93	1,375.77
เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อ บ้านและที่ดิน	59,897.00	47,720.00	32,241.00	21,108.90	27,604.10	41,246.17	40,955.91
อื่น ๆ	2,230.00	6,001.00	7,894.30	3,507.70	2,539.40	8,156.80	1,771.15

ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. 2553 - 2562

ค่าใช้จ่าย โดยเฉลี่ย (บาท)	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562
ทั่วประเทศ	19,061.00	20,892.00	21,157.00	21,144.00	21,436.50	21,346.00	20,742.12
หนองบัวลำภู	13,663.70	17,622.34	18,760.70	21,456.95	19,043.40	17,295.58	16,007.80

เส้นความยากจน (ด้านรายจ่าย) พ.ศ. 2552 - 2561

เส้นความยากจน (บาท/คน/เดือน)	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
ทั่วประเทศ	2,492	2,572	2,647	2,644	2,667	2,686	2,710
หนองบัวลำภู	2,200	2,281	2,347	2,344	2,393	2,395	2,453

สัดส่วนคนจน (ด้านรายจ่าย) พ.ศ. 2552 - 2561

สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
ทั่วประเทศ	12.64	10.94	10.53	7.21	8.61	7.87	9.85
หนองบัวลำภู	30.18	27.38	16.17	9.71	10.09	11.82	18.91

จำนวนคนจน (ด้านรายจ่าย) พ.ศ. 2552 - 2561

จำนวนคนจน (พันคน)	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
ทั่วประเทศ	8,402.1	7,305.1	7,057.4	4,847.2	5,810.1	5,324.8	6,682.5
หนองบัวลำภู	145.5	131.4	77.3	46.2	47.8	55.8	88.7

จำนวนครัวเรือนไม่ผ่านเกณฑ์รายได้เฉลี่ยคนละ 38,000 บาทต่อปี จังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2562

	ครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวนคน ทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์	
			จำนวนครัวเรือน	จำนวนคน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนคน
จังหวัดหนองบัวลำภู	102,498	348,835	102,349	348,308	149	527

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. พบว่า จังหวัดหนองบัวลำภูมีครัวเรือนที่ไม่ผ่านเกณฑ์รายได้เฉลี่ยคนละ 38,000 บาทต่อคนต่อปี จำนวน 149 ครัวเรือน 527 คน คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของครัวเรือนทั้งหมด 102,498 ครัวเรือน 348,835 คน โดยครัวเรือนที่ไม่ผ่านเกณฑ์รายได้สามารถแบ่งได้เป็น ครัวเรือนที่สามารถพัฒนาได้ จำนวน 55 ครัวเรือน ครัวเรือนสงเคราะห์ จำนวน 94 ครัวเรือน

ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่สำคัญ

ขนบธรรมเนียม

จังหวัดหนองบัวลำภู มีวัด 417 แห่ง โบสถ์คริสต์ 10 แห่ง มัสยิด 2 แห่ง มีขนบธรรมเนียมความเป็นอยู่อย่างชาวอีสานทั่ว ๆ ไป แบบเรียบง่ายส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.88 ของประชากรทั้งหมด ส่วนที่นับถือศาสนาอื่นมีบ้างเล็กน้อย ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.09 และ อิสลามร้อยละ 0.03

ศิลปวัฒนธรรม

จังหวัดหนองบัวลำภูมีศิลปหัตถกรรมและวัฒนธรรมการเล่นพื้นเมือง เช่น การทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย หมี่ขิด ซึ่งทอกันมาตั้งแต่โบราณ โดยทอเป็นผ้าขิด หมอน ผ้าตัดเสื่อ ตัดกระโปรง ก่องทิงชู และของใช้อื่น ๆ การทำเครื่องปั้นดินเผา ปั้นรูปแบบต่าง ๆ และทำลวดลายเป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่งอาคารสถานที่ โถงน้ำ กาน้ำ หม้อดิน เต่าไฟ กระจ่างดอกไม้ แจกัน เป็นต้น

- เครื่องจักรสาน โดยใช้วัตถุดิบจากไม้ไผ่และเอาไปย้อมสี ทำเป็นกระติบข้าว พัด ตะกร้าของใช้ประจำครัวเรือน เป็นต้น

- วัฒนธรรมการเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ เช่น โปงลาง ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทแคน ซอ พิณ โปงลาง ฉิ่ง ฉาบ กลอง โหวด และการรำคองก้า ซึ่งเป็นการรำรำตามจังหวะเสียงกลองและเสียงเพลง เครื่องดนตรีที่เล่นมีกลอง 2 หน้า จะนิยมเล่นในเวลากลางคืน

ประเพณีที่สำคัญ จังหวัดหนองบัวลำภูมีประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ เช่น

1. งานสักการะสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและงานกาชาดจังหวัด

เป็นงานประจำปีของจังหวัดหนองบัวลำภู จัดขึ้นระหว่างวันที่ 18 - 27 มกราคมของทุกปี มีระยะเวลา 10 วัน กิจกรรมที่สำคัญ พิธีบวงสรวงสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในวันที่ 18 มกราคม มีขบวนแห่ทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น การฟ้อนรำ แสดงการละเล่นแบบสมัยก่อน การออกร้านค้าของอำเภอต่าง ๆ และกิจกรรมงานกาชาดต่าง ๆ และการประกวดธิดากาชาดประจำปี

2. งานขึ้นเขาไหว้พระถ้ำเอราวัณ

เป็นงานประจำปีของชาวอำเภอนาวัง จัดขึ้นระหว่างวันที่ 12 -14 เมษายนของทุกปี กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทำบุญตักบาตร พิธีรดน้ำดำหัว การประกวดร้องเพลง การประกวดนางสงกรานต์ (เทพินางम्मหอม) และการประกวดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

3. งานประเพณีสงกรานต์

เป็นงานประเพณีท้องถิ่นของจังหวัด จัดขึ้นในวันที่ 13 เมษายนของทุกปี กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทำบุญตักบาตร การประกวดความสวยงามของรถขบวนแห่และนางสงกรานต์ การฟ้อนรำตามจังหวะดนตรีแบบอีสาน การสรงน้ำพระ การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ และการเล่นสาดน้ำผู้คนทั่วไป

4. งานบุญบั้งไฟ

เป็นงานประเพณีท้องถิ่นของจังหวัด มีการประกวดรถขบวนแห่บั้งไฟซึ่งประดับตกแต่งอย่างสวยงาม การแข่งขันจุดบั้งไฟจะจัดขึ้นภายในเดือน 6 หรือเดือนพฤษภาคมของทุกปี

5. งานประเพณีลอยกระทง

เป็นงานประจำปีท้องถิ่นที่ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องมาแต่โบราณ จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ หรือวันเพ็ญเดือนสิบสองของทุกปี มีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น การประกวดขบวนแห่กระทงและนางนพมาศ การจัดทำกระทงตกแต่งด้วยวัสดุสีต่าง ๆ และประดับด้วยไฟแสงสีโชนวักกลางน้ำ มีการเปิดเพลงลอยกระทงเพิ่มบรรยากาศในช่วงงาน การจุดพลุดอกไม้ไฟ และการจุดโคมไฟลอยขึ้นสู่ท้องฟ้า การลอยกระทงและอธิษฐานขอสิ่งที่ดีตนปรารถนา ลอยเพื่อการสะเดาะเคราะห์ หรือลอยเพื่อขอขมาน้ำที่มนุษย์ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในน้ำตามความเชื่อของแต่ละคน

6. งานสัปดาห์เที่ยวหอยหิน กินลำไย

จัดเป็นประจำทุกปีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและกระจายรายได้มาสู่ท้องถิ่น จัดขึ้นที่บริเวณลานค้าชุมชน ตลาดห้วยเตือ และพิพิธภัณฑสถานหอยหิน 150 ล้านปี ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีกิจกรรมที่น่าสนใจคือ การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ตลาดนัดจำหน่ายผลไม้ เช่น ลำไย ขนุน การจัดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก การเที่ยวชมอุทยานหอยหิน 150 ล้านปี และการประกวดอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

จังหวัดหนองบัวลำภู มีสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนสถานและศิลปหัตถกรรม ที่สำคัญของจังหวัด คือ

1. ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

สร้างเป็นอนุสรณ์ครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประจวบและประทับอยู่บริเวณที่เป็นที่ตั้งอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ระหว่างยกทัพไปตีกรุงศรีสัตนาคหุต เมื่อปี พ.ศ. 2117 เป็นศาลรูปเรือนไทยมีพระรูปปั้นของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชตั้งประดิษฐานอยู่ในท่าประทับยืนพระหัตถ์ซ้ายถือพระแสงดาบ ตั้งอยู่บริเวณสวนสาธารณะหนองบัว หน้าว่าการอำเภอเมืองหนองบัวลำภู มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า “สนามนเรศวร”

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ.2112 สมเด็จพระนเรศวร ได้ร่วมเสด็จไปในกองทัพพระราชบิดา สมเด็จพระมหาธรรมราชา สมทบกับกองทัพพม่าไปตีเมืองเวียงจันทน์ ได้ยกทัพมาถึงหนองบัวลำภู เมืองหน้าด่านทางใต้ของเวียงจันทน์ นำกองทัพพักแรมที่หนองบัวลำภู เนื่องจากมีทัศนียภาพที่สวยงาม มีดอกบัวหลวงขึ้นเต็มที่หนองน้ำสวยงามมาก และหนองน้ำมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การตั้งพักแรม

การที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้เคยเสด็จมาประทับแรมที่เมืองหนองบัวลำภูนั้นให้ชื่อเมืองหนองบัวลำภู ได้จารึกไว้ในประวัติศาสตร์ไทย เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ วีรกษัตริย์ไทย พระยาอุดรธานีศรีโขมสาครเขต (จิต จิตตโยโสธร) อดีตเจ้าเมืองอุดรธานีได้ร่วมใจกับชาวหนองบัวลำภู สร้างศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชไว้ ณ ด้านตะวันออกริมฝั่งหนองบัวลำภู และสร้างรูปเหมือนสมเด็จพระนเรศวรมหาราชประทับยืน พระหัตถ์ซ้ายทรงพระแสงดาบ ออกแบบโดยช่างกรมศิลปากร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด พระบรมราชานุสาวรีย์แห่งนี้ เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2511 หลังจากนั้นทุกๆ ปี ชาวจังหวัดหนองบัวลำภู จะจัดงานพระราชพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน เรียกว่า “งานบวงสรวงสมเด็จพระนเรศวรมหาราช”

2. วัดถ้ำกลองเพลและพิพิธภัณฑ์หลวงปู่ขาว

วัดถ้ำกลองเพลอยู่ในเขตอำเภอเมืองหนองบัวลำภู บนทางหลวงหมายเลข 210 เส้นทางหนองบัวลำภู-อุดรธานี และจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน เป็นวัดป่าที่มีชื่อเสียงของจังหวัด มีถ้ำซึ่งมีกลองโบราณสองหน้า ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางลีลาจำหลักในก้อนหิน เคยเป็นสถานที่วิปัสสนากรรมฐานของพระอาจารย์หลวงปู่ขาวอนาลโย พระวิปัสสนาสายพระอาจารย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตตะเถระ หลวงปู่ขาวได้มาจำพรรษาเมื่อปี พ.ศ. 2501 จนกระทั่งมรณภาพในปี พ.ศ. 2526

ปัจจุบันได้สร้างพิพิธภัณฑ์รวบรวมเครื่องอัฐบริวาร และรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของ หลวงปู่ขาวไว้เป็นที่ระลึกและสักการบูชาของศาสนิกชน บริเวณวัดมีความสวยงามสอดคล้องกับธรรมชาติ แม้หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้มรณภาพไปแล้วนับสิบปี ยังมีผู้เดินทางไปกราบไหว้บูชาวัตถุมงคลและอนุสรณ์สถานแทนหลวงปู่ขาวมิได้ขาด

3. ถ้ำเอราวัณ

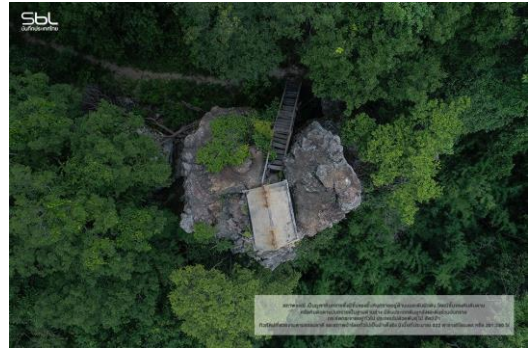
เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่โดดเด่นของพื้นที่อำเภอนาวัง ห่างจากเขตที่ว่าการอำเภอ Nawang 2 กิโลเมตร ตามเส้นทางหนองบัวลำภู-เลย หรือเส้นทางหลวงหมายเลข 210 เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวตัวถ้ำตั้งอยู่บนภูเขามิบันไดปูนซีเมนต์ วกวนไปตามความชันของเขาอย่างมีศิลปะจำนวน 619 ชั้น ปากถ้ำมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่มีนามว่า “พระพุทธรูปชัยศรีมหามุณีตรีโลกนาถ” ลักษณะทั่วไปภายในถ้ำมีความสวยงาม โดยเฉพาะบริเวณถ้ำ มีขนาดใหญ่โตเหมือนท้องพระโรงใหญ่ มีหินงอกหินย้อยรูปร่างแปลกๆ สวยงาม ทางด้านหลังของถ้ำมีช่องทะลุเพดานกว้างประมาณ 3 เมตรเศษ

4. อุทยานแห่งชาติภูเก้าภูพานคำ

เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอโนนสัง เนื้ออ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ติดกับจังหวัด ขอนแก่น การเดินทางไปอุทยานฯ จากอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ใช้เส้นทางหมายเลข 2146 ไปทางอำเภอโนนสัง แต่แทนที่จะเข้าตัวอำเภอให้เลี้ยวซ้ายแยกไปตามทางแยกบ้านโสกจานอีก 14 กิโลเมตร ก็จะถึงที่ทำการอุทยานมีบ้านพักที่กรมอุทยานฯ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติและประวัติศาสตร์

จัดเป็นแหล่งศึกษาโบราณคดีที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะที่ภูเก้านี้มีร่องรอยของภาพแกะสลัก และลายเขียนสีบนผนังที่มีอายุเก่า นับพันปีสมัยก่อนประวัติศาสตร์อยู่บริเวณถ้ำมีม ถ้ำอาจารย์สม ถ้ำพาลาไฮ และถ้ำเสือก ส่วนความงามทางธรรมชาตินั้นคือความงดงามของแผ่นฟ้าบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลามากมายหลากหลายพันธุ์ สำหรับภูเก้านี้จะมีภูเขารอบกันถึง 9 ลูก คือ ภูฝาง ภูขุมปูน ภูหัน ภูเมย ภูค้อม้อ ภูชัน ภูเปราะ ภูลวก และภูวัด

5. ภูหินลาดช่อฟ้า

เป็นอาณาบริเวณของป่าดิบและลานหินกว้างใหญ่ที่ยังอุดมสมบูรณ์ ตั้งอยู่ที่เทือกเขาภูพานคำ ในเขตตำบลโนนทัน อำเภอเมือง มีความงดงาม ของพันธุ์ไม้ป่าชนิดต่างๆ ก้อนหินขนาดใหญ่รูปลักษณะแปลกตาเป็นร่องคล้ายถูกน้ำเซาะกัดกร่อนมาเป็นเวลานานจนก่อให้เกิดโขดหินรูปร่างคล้ายช่อฟ้า และโพรงถ้ำ สามารถเดินชมดอกไม้ป่าที่เกาะเกี่ยวก้นของหินได้ สามารถมองเห็นทัศนียภาพของตัวจังหวัดหนองบัวลำภู และเขื่อนห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานีได้อย่างชัดเจน

เคยเป็นสถานที่พำนักและศูนย์บัญชาการของนิสิตนักศึกษาในการต่อสู้ทางการเมืองเมื่อปี พ.ศ. 2519 และมีประวัติเกี่ยวกับหีบต่างๆ ประกอบด้วยหีบบันเทิง หีบสามสิบสองอ่าง หีบถ้ำใหญ่ หีบกกบก หีบสูงหีบโรงแรม หีบวิวัฒน์ หีบพยาบาล หีบซำบก ฯลฯ และยังมีสถานที่ที่น่าสนใจอีกหลายแห่งคือ ลานตาหมากรุกฮ็อต ซำนกยูง ลานกลางภูหินลาดช่อฟ้า ถ้ำเวฬุ และถ้ำวิฑู เอกสาร

6. พิพิธภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี และอุทยานไดโนเสาร์กลางแจ้ง (Dino Park)

ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยเตี๋อ ต.โนนทัน อ.เมือง จังหวัดหนองบัวลำภู การเดินทางใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 210 ห่างจากตัวจังหวัดหนองบัวลำภู ประมาณ 10 กิโลเมตร

บริเวณดังกล่าวสันนิษฐานว่าเคยเป็นทะเล แต่เมื่อสภาวะโลกมีการเปลี่ยนแปลงยุบหดตัวทำให้กลายเป็นพื้นที่สูง ได้มีการขุดพบ ซากฟอสซิลของไดโนเสาร์ประเภทไซโรพอด (Sauropod) เช่น กระดูกแผ่นอก กระดูกสะโพก และอื่น ๆ สภาพเป็นภูเขามีสภาพสูงประมาณ 50 เมตร พบซากฟอสซิลไดโนเสาร์ และหอยหินดึกดำบรรพ์ ยุค “จูราสสิกตอนปลาย” อายุประมาณ 145 – 157 ล้านปี ลักษณะเป็นรูปหอยเด่นชัด อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์จำนวนมาก มีทั้งตัวเล็ก ตัวใหญ่ บางตัวมีน้ำหนักประมาณครึ่งกิโลกรัม นับว่ามีคุณค่าทางธรณีวิทยาอย่างมาก

สุสานหอยทั่วโลกมีอยู่ 3 แห่ง คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศไทย สำหรับประเทศไทยนั้น พบสุสานหอยที่ชายฝั่งทะเลคือ สุสานหอยแหลมโพธิ์ จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นที่เดียวในโลกที่พบบริเวณชายฝั่ง ส่วนที่พบบนแผ่นดินคือ สุสานหอยแม่เมาะจังหวัดลำปาง และสุสานหอย 150 ล้านปี จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งปัจจุบันได้รับการดูแลโดยองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู รวมทั้งมีอุทยานไดโนเสาร์กลางแจ้ง (Dino Park) มีไดโนเสาร์เคลื่อนไหวได้กลางแจ้ง เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรณีวิทยา

7. แหล่งโบราณคดีบ้านกุดขวางสร้อยและกุดคอเมย

ตั้งอยู่ที่ ตำบลกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง เป็นแหล่งโบราณคดี ค้นพบสิ่งของเครื่องใช้โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซึ่งคล้ายคลึงกับหลักฐานโบราณคดีในยุควัฒนธรรมบ้านเชียง หลักฐานขุดพบได้แก่ โครงกระดูกมนุษย์และเศษภาชนะดินเผาที่มีลักษณะสมบูรณ์เต็มใบขนาดเล็ก-กลาง ค่อนข้างเล็ก สีดำ หรือน้ำตาลเข้ม-ดำ สีส้ม หรือน้ำตาล - แดง มีการตกแต่งผิวภายนอกด้วยเทคนิคการทาบเชือก และเทคนิคการขูดขีด เป็นลายริ้วทาบในแนวทแยง มีอายุประมาณ 2,500 ปี

8. วัดถ้ำสุวรรณคูหา

ตั้งอยู่ที่วัดถ้ำสุวรรณคูหา บ้านคูหาพัฒนา หมู่ที่ 7 ต.นาดี อ.สุวรรณคูหา ภายในถ้ำมีโบราณวัตถุ และพระพุทธรูปปางนังสมาธิปูนปั้น สร้างในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช แห่งเมืองเวียงจันทน์ ประดิษฐานอยู่ภายในถ้ำ และมีถ้ำซึ่งยังไม่ได้สำรวจอีกมากมาย มีโบราณสถานวัตถุที่ล้ำค่า เช่น หลักศิลาจารึก ทำจากหินทรายคล้ายในเสมาพระนามพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช และหลักศิลาจารึกพระนามพระยาสรเทพเจ้า

9. สิมไม้ (โบสถ์ไม้) วัดเจริญทรงธรรม

ตั้งอยู่ที่วัดเจริญทรงธรรม บ้านดอนปอ ต.หนองบัวไต้ อ.ศรีบุญเรือง เป็นสิมที่สร้างด้วยไม้ ผนังตีฝาไม้กระดาน ฐานของอุโบสถก่อด้วยอิฐฉาบปูน มีเสาไม้แก่นจำนวน 12 ต้น หลังคาทรงสูงโปร่ง ใช้ศิลปะการแกะสลักไม้ทั้งบนหลังคาสิมไม้แห่งนี้สร้างเมื่อปี พ.ศ.2490-2492 โบสถ์มีขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 20 เมตร ปัจจุบันขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้ว ซึ่งกรมศิลปากรเข้ามาดูแลเมื่อปี พ.ศ. 2548

10. หมู่บ้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านโค้งสวรรค์

บ้านโค้งสวรรค์ขึ้นอยู่กับ ต.โนนทัน อ.เมืองหนองบัวลำภู ริมทางหลวงหมายเลข 210 ห่างจาก จ.อุดรธานี 30 กิโลเมตร และอยู่ห่างจาก จ.หนองบัวลำภู 18 กิโลเมตร เกิดจากการย้ายถิ่นฐานของชาวโคราช ได้นำพาวัฒนธรรมการปั้นหม้อมาเผยแพร่ เดิมทีเป็นพื้นที่ป่าสภาพที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่ของกรมทางหลวง และมีหนองน้ำสาธารณะที่มีดินเหนียวเหมาะแก่การปั้นหม้อ บ้านโค้งสวรรค์มีพื้นที่ประมาณ 2,170 ไร่ การปั้นหม้อของชาวบ้านจะเป็นงานหัตถกรรมที่ใช้มือและความชำนาญในการทำ เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะในท้องที่ เครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญ คือ แจก้น แอ่งน้ำ หม้อดินหรือหม้อแกงอ่อม ฯลฯ ปัจจุบันชาวบ้านโค้งสวรรค์ ยังหวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาตามริมทางหลวงหมายเลข 210

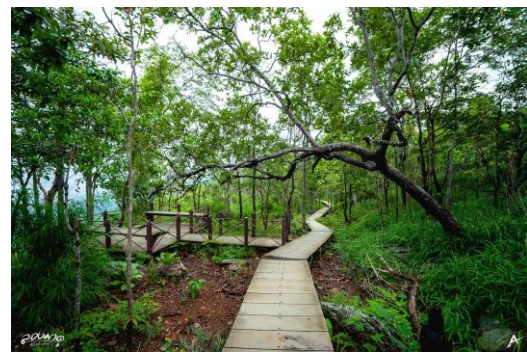
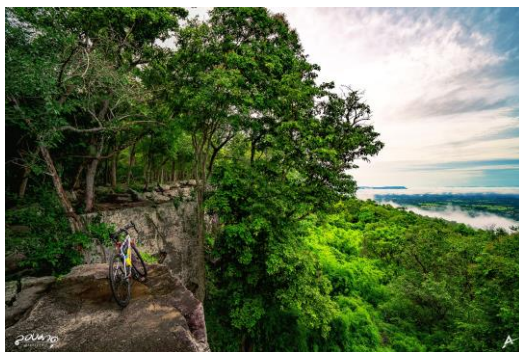
11. พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่หลอด ปโมทิตโต

ตั้งอยู่ที่วัดป่าศรีสว่าง ต.บ้านขาม อ.เมือง หนองบัวลำภู เป็นเจดีย์ 3 ชั้น ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 ศาลาปฏิบัติธรรม ชั้นที่ 2 อาคารพิพิธภัณฑสถานหลวงปู่หลอด ปโมทิตโต ชั้นที่ 3 ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ปัจจุบันมีการสอนวิปัสสนาปีละ 1 ครั้ง และเปิดให้ผู้สนใจเข้าชมทุกวัน เวลา 09.00-16.00 น. สำหรับพระบรมสารีริกธาตุ เปิดให้สาธุชนเข้าสักการะเฉพาะวันสำคัญทางพุทธศาสนา

12. ภูพานน้อย

เทือกเขาภูพานน้อย ตั้งอยู่ที่ ต.หนองบัวลำภู บริเวณบ้านภูพานทอง อ.เมืองหนองบัวลำภู เป็นเทือกเขาที่ทอดตัวจากทิศเหนือไปทางทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับภูผอยลุมเป็นป่าธรรมชาติที่มีสภาพสมบูรณ์เนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ ประกอบด้วยเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 2 เส้นทาง เส้นทางจักรยานเสือภูเขา 1 เส้นทาง ลานชมวิว 1 แห่ง ลานแคมป์ไฟ 2 แห่ง ศาลาเอนกประสงค์ 1 แห่ง รองรับผู้เยี่ยมชมเยือนได้ประมาณ 100 คน

13. พระบางวัดมหาชัย

เป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติ จำนวนหนึ่งคู่ เป็นโบราณวัตถุที่สำคัญของจังหวัด เก็บรักษาอยู่ที่วัดมหาชัย หมู่ที่ 3 ตำบลลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู หล่อด้วยทองสีดอกบวบ มีอักษรจารึกอยู่ที่ฐานเป็นภาษาขอม หรือที่ชาวเมืองเรียกกันว่า "อักษรธรรม" บอกชื่อผู้สร้างและวันเดือนปีที่สร้างอ่านได้ความว่า "สังกาดได้ ร้อยแปดสิบห้าตัว ปีกาเมต เดือนยี่ แรม 15 ค่ำ วันทก แม่อวนพ้อวนผัวเมียมีศรัทธาสรางไว้ในพระศาสนา" เมื่อพิเคราะห์ดูตามภาษาที่ใช้จารึกนั้นแล้ว เป็นภาษาไทยเหนือ เพราะใช้ศกนับตามอย่างข้างจีน และใช้จุลศักราชอย่างไทย เมื่อคำนวณดูตามปีที่สร้างแล้วก็คงสร้าง เมื่อปี พ.ศ. 2366 วันศุกร์ แรม 15 ค่ำ เดือนยี่ ปีมะแม สัมฤทธิศก คำว่าสังกาด คงจะหมายถึง จุลศักราช กา หมายถึง สัมฤทธิศก เมต หมายถึง ปีมะแม เพราะภาษาทางไทยเหนือ วิธีนับปีเอาศกไว้ข้างหน้า เช่น ปีชวด เอกศก ใช้คำว่า "กาบใจ" เป็นต้น

พระพุทธรูปทั้งสององค์นี้ ชาวหนองบัวลำภูนับถือมาก เมื่อใดฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลเกิดความแห้งแล้งขึ้น ชาวเมืองก็จะพากันอัญเชิญพระพุทธรูปทั้งสอง องค์นี้ ขึ้นประดิษฐานบนเกวียนสมัยที่ยังไม่มีรถยนต์ แล้วทำพิธีแห่รอบหนองบัวเพื่อขอฝน ในวันที่ทำพิธีนั้นถึงแม้ดินฟ้าอากาศจะแจ่มใส ไม่มีเมฆหมอกบดบัง พระอาทิตย์เลยก็ตาม ฝนจะตกลงมาไม่เวลาใดก็เวลาหนึ่งในขณะที่กำลังแห่อยู่นั่นเอง ในปัจจุบันนี้เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ทางราชการจะจัดรถยนต์อัญเชิญ ประดิษฐานในรถยนต์ แห่พระพุทธรูปทั้งสององค์นี้รอบถนนด้านในเขตเทศบาลสายต่างๆ ไปเพื่อให้ประชาชนได้สรงน้ำและสักการะบูชาตามควรแก่การปฏิบัติของ พุทธศาสนิกชน ซึ่งเป็นการทำติดต่อกันมามิได้ขาดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

14. หาดโนนยาว

ตั้งอยู่ที่บ้านโนนยาว ต.โคกใหญ่ อ.โนนสัง พื้นที่เป็นเกาะขนาดใหญ่ มีเขื่อนอุบลรัตน์ ล้อมรอบทั้งสามด้าน และเทือกเขาภูพานคำทอดแนวยาว ทักษณียภาพโดยทั่วไปสวยงาม ในเดือนเมษายน อบต.โคกใหญ่ ได้จัดทำกิจกรรมเทศกาลกินปลาและแข่งเรือพายขึ้น และมีการแข่งขันวอลเลย์บอลชายหาดที่เกาะโนนยาว นอกจากนี้ยังมีแพ เรือท่องเที่ยวเทศบาลตำบลโนนสัง ซึ่งเป็นแพยนต์ที่มีความยาว 14.99 เมตรความกว้าง 8 เมตร จุผู้โดยสารได้ประมาณ 150 คน แพท่องเที่ยวนี้เปิดบริการทุกวัน

1.6 โครงสร้างพื้นฐาน

ข้อมูลที่ราชพัสดุ

อำเภอ	ที่ดิน (ทะเบียน)	เนื้อที่ (ไร่-งาน-วา)	ราคาประเมิน (ล้านบาท)	สิ่งปลูกสร้าง (หลัง)
เมืองหนองบัวลำภู	184	11,285-3-62	1,895.344	1,300
นากลาง	78	1,411-2-08.2	306.465	650
โนนสัง	110	1,531-1-57.4	254.298	666
ศรีบุญเรือง	168	3,069-1-83.3	356.239	829
สุวรรณคูหา	55	1,157-0-72.2	50.026	520
นาวัง	35	734-1-52.2	54.729	323
รวม	630	19,219-3-35.3	2,917.101	4,288

ที่มา : สำนักงานธนารักษ์พื้นที่หนองบัวลำภู ตุลาคม 2560

ข้อมูลที่ราชพัสดุในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามทะเบียนรายการ

รายการทะเบียน	จำนวน (แปลง/ทะเบียน)	เนื้อที่ (ไร่-งาน-วา)	สิ่งปลูกสร้าง	
			หลัง	คูหา
1. ทะเบียนทั่วไป	641	19,276-0-71.60	4,516	126
2. ทะเบียน สาธารณประโยชน์	-	-	-	-
3. ทะเบียนอุตสาหกรรม	-	-	-	-
4. ทะเบียนสิ่งปลูกสร้างของรัฐที่มีได้ ปลูกบนที่ราชพัสดุ	526	-	526	-
รวมทั้งสิ้น	1,167	19,276-0-71.60	5,042	126

การใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุ โดยแบ่งการใช้ประโยชน์ในทางราชการ เนื้อที่ประมาณ 19,018 ไร่ 3 งาน 93.7 วาคิดเป็นร้อยละ 98.67 ของเนื้อที่ทั้งหมด และจัดแบ่งให้เช่า จำนวน 257 ไร่ 77.88 วา คิดเป็นร้อยละ 1.33 ของเนื้อที่ทั้งหมด รายได้จากการให้เช่า จำนวน 4,940,010 บาท โดยสามารถแบ่งประเภทการเช่า ได้ดังนี้

เช่าที่ดิน

วัตถุประสงค์การเช่า	จำนวนผู้เช่า (ราย)	เนื้อที่เช่า (ไร่ - งาน - วา)	รายได้ (บาท)
1. เพื่ออยู่อาศัย	360	59-0-36.30	639,347.00
2. เพื่อประกอบการเกษตร	44	82-1-57.60	1,987,400
3. เพื่อการพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม	45	86-3-68.78	2,306,909.00
รวม	449	228-1-62.68	2,966,130.00

เช่าอาคาร

วัตถุประสงค์การเช่า	จำนวนผู้เช่า (ราย)	จำนวนอาคาร (หลัง/คูหา)	รายได้ (บาท)
1. เพื่ออยู่อาศัย	-	-	-
2. เพื่อการพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม	106	28/124	1,973,880.00
รวม	106	28/124	1,973,880.00

สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน

2.1) ไฟฟ้า

สถิติผู้ใช้ไฟฟ้า และการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำแนกตามประเภทผู้ใช้

ประเภทผู้ใช้	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	130,737	133,488	136,788	140,338	143,609
พลังงานไฟฟ้าที่จำหน่ายและใช้ (กิโลวัตต์-ชั่วโมง)	238,185,010	255,557,183	275,632,115	283,680,655	289,731,783
บ้านอยู่อาศัย	120,064,083	127,617,233	136,450,173	138,988,848	143,700,184
กิจการขนาดเล็ก	46,877,574	50,181,490	53,664,205	55,383,914	57,053,473
กิจการขนาดกลาง	46,718,125	52,695,684	57,020,413	63,652,360	62,760,565
กิจการขนาดใหญ่	13,595,040	15,337,351	21,418,047	18,172,145	17,919,144
อื่น ๆ	10,930,188	9,725,425	7,079,277	7,483,388	8,298,417

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2560

2.2) ประปา

สถิติผู้ใช้น้ำ ปริมาณการผลิต และการจำหน่าย ของการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดหนองบัวลำภู

รายการ	ปี 2558 (2015)	ปี 2559 (20146)	ปี 2560 (201)	ปี 2561 (2018)	ปี 2562 (2019)	ปี 2563 (2020) (ต.ค.62 – มิ.ย.63)
ผู้ใช้น้ำ (ราย)	12,413	12,905	13,235	13,382	13,168	13,357
ปริมาณน้ำผลิตจริง (ลูกบาศก์เมตร)	3,334,729	3,389,402	3,383,506	3,490,408	3,678,543	2,857,906
ปริมาณน้ำจำหน่าย(ลูกบาศก์เมตร)	2,592,922	2,653,658	2,618,161	2,677,640	2,854,185	2,215,801

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค 2563

2.3) การสื่อสาร

ตารางแสดงข้อมูลจำนวนไปรษณีย์และองค์การโทรศัพท์ในปี 2558

กลุ่มจังหวัด/จังหวัด	ไปรษณีย์ (แห่ง)	โทรศัพท์พื้นฐาน (แห่ง)
ตอนบน 1	63	14
หนองบัวลำภู	7	1

ที่มา : <http://postcode.narak.com> (ไปรษณีย์แห่งประเทศไทย)

ไปรษณีย์ในจังหวัดหนองบัวลำภูมี 7 แห่ง และสำนักงานโทรศัพท์พื้นฐาน 1 แห่ง จำนวนไปรษณีย์และองค์การโทรศัพท์ตามความหนาแน่นของประชากรข้างต้น ไปรษณีย์และองค์การโทรศัพท์ ถือเป็นบริการขั้นพื้นฐาน ที่เป็นรัฐวิสาหกิจมีการให้บริการกระจายไปตามจังหวัดต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และการสื่อสารทางด้านคอมพิวเตอร์ เป็นคู่แข่งสำคัญของไปรษณีย์และโทรศัพท์พื้นฐาน

1.7 ความมั่นคง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จังหวัดหนองบัวลำภูมีคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แบ่งเป็นคดีอาญาฐานความผิดพิเศษ ได้รับแจ้งจำนวน 56 คดี จับกุมได้จำนวน 46 คดี มีผู้กระทำผิดจำนวน 55 ราย ฐานความผิดมากที่สุด ได้แก่ ฐานความผิด พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ได้รับแจ้งจำนวน 14 คดี จับกุมได้ 14 คดี และมีผู้ต้องหาจำนวน 18 ราย

ฐานความผิดพิเศษ	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา
รวม	56	46	55
พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	0	0	0
พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก	1	1	1
พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์	11	10	11
พ.ร.บ. สิทธิบัตร	0	0	0
พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า	11	11	11
พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	3	1	2
ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ป.อาญา ม.269/1-269/7)	0	0	0
พ.ร.บ. ป่าไม้	10	5	8
พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ	4	2	2
พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ	1	1	1
พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า	0	0	0
พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	0	0	0
พ.ร.บ. ภาษี	0	0	0
พ.ร.บ. การขุดดินและถมดิน	0	0	0
พ.ร.บ. ศุลกากร	0	0	0
พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	1	1	1
พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา	14	14	18

คดีความที่รัฐเป็นผู้เสียหาย จำนวน 1,169 คดี จับกุมได้ 1,145 คดี มีผู้ต้องหาจำนวน 1,669 คดี ฐานความผิดมากที่สุด ได้แก่ คดียาเสพติดไว้ครอบครองเพื่อจำหน่าย จำนวน 523 คดี จับกุมได้ 506 คดี ผู้ต้องหาจำนวน 563 ราย

คดีความที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา
รวม	1,169	1,145	1,669
ยาเสพติด	892	872	940
ผลิต	11	11	12
นำเข้า	0	0	0
ส่งออก	0	0	0
จำหน่าย	21	20	22
ครอบครองเพื่อจำหน่าย	523	506	563
ครอบครอง	295	293	301

คดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา
เสพยาเสพติด	42	42	42
อื่นๆ	0	0	0
อาวุธปืนและวัตถุระเบิด	108	105	105
อาวุธปืนสงคราม (ไม่สามารถออกใบอนุญาตได้)	0	0	0
อาวุธปืนธรรมดา (ไม่มีทะเบียน)	103	100	100
อาวุธปืนธรรมดา (มีทะเบียน)	4	4	4
วัตถุระเบิด	0	0	0
อื่นๆ	1	1	1
การพนัน	160	159	615
บ่อนการพนัน (เล่นการพนันตั้งแต่ 20 คน ขึ้นไป)	2	2	66
สลากกินรวบ	37	36	36
ทนายผลฟุตบอล/ออนไลน์	0	0	0
การพนันอื่น ๆ	121	121	513
ความผิดเกี่ยวกับวัสดุ สื่อ สิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร	0	0	0
ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง	5	5	5
ความผิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี	2	2	2
ความผิดเกี่ยวกับสถานบริการ	0	0	0
ความผิดเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2	2	2
พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2	2	2
พ.ร.บ.สุรา	0	0	0

คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้รับแจ้งจำนวน 64 คดี จับกุมจำนวน 64 คดี และมีผู้กระทำผิดจำนวน 75 ราย ฐานความผิดมากที่สุด ได้แก่ คดีทำร้ายร่างกาย ได้รับแจ้งจำนวน 31 คดี จับกุมได้ 31 คดี มีผู้ต้องหา 38 ราย

ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา
รวม	64	64	75
ฆ่าผู้อื่น	3	3	3
ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย	5	5	5
พยายามฆ่า	9	9	10
ทำร้ายร่างกาย	31	31	38
ข่มขืนกระทำชำเรา	7	7	9
อื่น ๆ	9	9	10

คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้รับแจ้งจำนวน 191 คดี จับกุมได้ 152 คดี มีผู้ต้องหา 172 ราย ฐานความผิดที่พบมากที่สุด ได้แก่ คดีลักทรัพย์สิน จำนวน 98 คดี จับกุมได้ 75 คดี ผู้ต้องหา 87 ราย

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	รับแจ้ง	จับกุม	ผู้ต้องหา
รวม	191	152	172
ปล้นทรัพย์สิน	1	1	3
ชิงทรัพย์สิน	3	2	2
วิ่งราวทรัพย์สิน	1	1	1
ลักทรัพย์สิน	98	75	87
กรรโชกทรัพย์สิน	0	0	0
ฉ้อโกง	16	13	15
ยักยอกทรัพย์สิน	18	16	19
ทำให้เสียทรัพย์สิน	8	8	8
รับของโจร	1	1	1
ลักพาเรียกค่าไถ่	0	0	0
วางเพลิง	4	4	4
อื่น ๆ	27	26	27
การโจรกรรมรถยนต์	0	0	0
การโจรกรรมรถจักรยานยนต์	14	5	5

ด้านสาธารณสุข

สถานการณ์สาธารณสุขที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

1. อุทกภัยและดินโคลนถล่ม

ตารางแสดงสถิติข้อมูลการเกิดอุทกภัยจังหวัดหนองบัวลำภู 3 ปี ย้อนหลัง

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	ครัวเรือนที่ประสบภัย	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2561	2	1,916	2	-	-	-
2562	1	30	1	-	-	-
2563	1	6,223	4	1	-	-

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหนองบัวลำภู

ลักษณะโดยทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภูประกอบด้วยทุ่งนา ป่าไม้ และภูเขา พื้นที่เป็นดินปนทราย ดินลูกรังไม่เก็บกักน้ำในฤดูแล้ง ส่วนใหญ่เป็นภูเขา เทือกเขาภูพานอยู่ทางทิศตะวันออก ของจังหวัดหนองบัวลำภู ภูเขาเป็นเทือกเขาแบ่งเขตอำเภอ โนนสัง กับอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ลักษณะภูเขาเป็นรูปยารี่ บางส่วนเป็นพื้นที่ลูกคลื่น ลอนตื้นลอนลึก มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 200 เมตรทางตอนบนของจังหวัดจะเป็นพื้นที่เขาสูง มีลักษณะลาดเอียงไปทางทิศใต้ ลงสู่ลำน้ำพอง และเขื่อนอุบลรัตน์ นอกจากนี้ยังลาดเอียงไปทางทิศตะวันออก ลงสู่ลำน้ำโมง และลำน้ำห้วยหลวง ในฤดูฝนน้ำจะหลากไหลเอ่อท่วมพื้นที่ใกล้เคียงกับลำห้วย จนเกิดความเสียหายแก่พื้นที่เกษตรกรรมทุกปี โดยเฉพาะลุ่มน้ำพะเนียงซึ่งมีลักษณะคล้ายชนนง คือสภาพลุ่มน้ำจะยาวแต่แคบ ลำน้ำหลัก

ประกอบด้วยลำน้ำสาขาสายสั้น ๆ มากมาย ทำให้น้ำหลากจากลำน้ำสาขาลงสู่ลำน้ำหลักอย่างรวดเร็ว และมีปริมาณมาก แต่เนื่องจากลุ่มน้ำพะเนียงไหลลงสู่เขื่อนอุบลรัตน์ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวระดับน้ำสูง น้ำที่ไหลรวมในลุ่มน้ำหลัก จึงไม่สามารถระบายลงสู่เขื่อนได้ทันจึงทำให้เกิดการท่วมขังพื้นที่ลุ่มน้ำนั้นเป็นช่วง ๆ ทุกปี

รายชื่อหมู่บ้านเสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก จังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับที่	หมู่ที่	บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	1	โคก	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
2	2	โนนปอแดง	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
3	3	ทุ่งน้อย	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
4	4	นาโหมง	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
5	5	กกต้อง	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
6	7	โนนกกข่า	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
7	9	ต่างแคน	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
8	10	โคกสอง	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
9	13	โคกกลาง	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
10	15	ต่างแคนสอง	บ้านโคก	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
11	1	บุญทัน	บุญทัน	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
12	2	บุญทัน (บุญทันสอง)	บุญทัน	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
13	3	น้ำโหมง	บุญทัน	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
14	4	แสงอรุณ	บุญทัน	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
15	6	คลองเจริญ	บุญทัน	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
16	7	โคกนกพัฒนา	บุญทัน	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
17	8	โคกสาริกา	บุญทัน	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
18	9	สระแก้ว	บุญทัน	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู

2. ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน (วาตภัย)

ตารางแสดงข้อมูลสถิติการเกิดวาตภัยในจังหวัดหนองบัวลำภู 3 ปีย้อนหลัง

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนบ้านเรือนเสียหาย ทั้งหลัง (หลัง)	จำนวนบ้านเรือนเสียหาย บางส่วน (หลัง)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2561	18	6	-	1,015	งบ อปท.ช่วยเหลือ
2562	30	6	-	1,062	งบ อปท.ช่วยเหลือ
2563	40	6	-	1,793	งบ พมจ.ช่วยเหลือ

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหนองบัวลำภู

3. ภัยแล้ง

ตารางแสดงข้อมูลการเกิดสถานการณ์ภัยแล้งในจังหวัดหนองบัวลำภู 3 ปีย้อนหลัง

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนครัวเรือน ที่ประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตรเสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2561	-	-	-	-	-
2562	-	-	-	-	-
2563	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู

ในฤดูแล้ง สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทรายและลูกรัง มีชั้นที่บ้น้ำอยู่ลึก ต่างกว่าระดับท้องน้ำหรือหนองบึงทั่วไป จึงทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ในฤดูแล้ง การพัฒนาแหล่งน้ำจึงควรที่จะพัฒนาแหล่งน้ำเก็บกักผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน รวมทั้งจัดเก็บระบบเก็บกักน้ำที่เหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาทั่วรวม ปัญหาฝนแล้ง และปัญหาการจัดระบบการใช้น้ำให้ได้สัดส่วนกับความต้องการของการใช้น้ำ

4. ไฟป่าและหมอกควัน

ตารางแสดงข้อมูลสถิติการเกิดไฟป่าจังหวัดหนองบัวลำภู 3 ปี ย้อนหลัง

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	จำนวนพื้นที่เสียหาย (ไร่)
2561	13	319
2562	15	500
2563	17	1,740

ที่มา : ส่วนควบคุมและปฏิบัติการไฟป่า สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 10 (อุดรธานี) สำนัก 6

จากตารางแสดงให้เห็นว่า จังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นที่ป่าที่รับผิดชอบของส่วนควบคุมและปฏิบัติการไฟป่า สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 10 (อุดรธานี) เนื้อที่ 143,135 ไร่ ในปี พ.ศ. 2556 มีไฟป่าเกิดขึ้นมากที่สุดจำนวน 27 ครั้ง พื้นที่เสียหาย 401.25 ไร่ รองลงมาปี พ.ศ. 2555 มีไฟป่าเกิดขึ้น 17 ครั้ง พื้นที่เสียหาย 334 ไร่ และปี พ.ศ. 2557 มีไฟป่าเกิดขึ้นน้อยที่สุด จำนวน 10 ครั้ง พื้นที่เสียหาย 363 ไร่

5. ภัยจากการคมนาคมและการขนส่ง (ทั้งปี)

ตารางแสดงสถิติข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุทางถนนจังหวัดหนองบัวลำภู 3 ปี ย้อนหลัง

ประเภทความเสียหาย	ปี พ.ศ. 2560	ปี พ.ศ. 2561	ปี พ.ศ. 2562
เกิดอุบัติเหตุ	4,457	5,135	132
เสียชีวิต	123	122	61
บาดเจ็บ	5,616	6,105	77

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหนองบัวลำภู

6. อัคคีภัย

ตารางแสดงสถิติข้อมูลการเกิดอัคคีภัยจังหวัดหนองบัวลำภู 3 ปีย้อนหลัง

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนบ้านเรือนเสียหาย (หลัง)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2561	15	6	18	-	-	งบ อปท.ช่วยเหลือ
2562	24	6	24	-	-	งบ อปท.ช่วยเหลือ
2563	21	6	21	-	-	งบ อปท.ช่วยเหลือ

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหนองบัวลำภู

7. ภัยหนาว

ตารางแสดงสถิติข้อมูลการเกิดภัยหนาวจังหวัดหนองบัวลำภู ย้อนหลัง 3 ปี

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนครัวเรือน ที่ประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตร เสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2560	-	-	-	-	-
2561	-	-	-	-	-
2562	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหนองบัวลำภู

ความเสี่ยงของสาธารณภัยของจังหวัดหนองบัวลำภู

จากข้อมูลสถิติการเกิดสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งนับวันยังมีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ประกอบกับลักษณะภูมิศาสตร์เป็นทุ่งนา ป่าไม้ และภูเขา พื้นที่เป็นดินปนทราย ดินลูกรังไม่เก็บกักน้ำ ในฤดูแล้งส่วนใหญ่เป็นภูเขาลักษณะภูเขาเป็นรูปยาว บางส่วนเป็นพื้นลูกคลื่น ลอนตื้นลอนลึก มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 200 เมตร ทางตอนบนของจังหวัดจะเป็นพื้นที่เขาสูง มีลักษณะลาดเอียงไปทางทิศใต้ ลงสู่ลำน้ำพอง และเขื่อนอุบลรัตน์ นอกจากนี้ยังลาดเอียงไปทางทิศตะวันออกลงสู่ลำน้ำโมง และลำน้ำห้วยหลวง ในฤดูฝนน้ำจะหลากไหลเอ่อท่วมพื้นที่ใกล้เคียงกับลำน้ำห้วย จนเกิดความเสียหายแก่พื้นที่เกษตรกรรมทุกปี โดยเฉพาะลุ่มน้ำพะเนียงซึ่งมีลักษณะคล้ายขนนก คือสภาพลุ่มน้ำจะยาวแต่แคบลำน้ำหลักประกอบด้วยลำน้ำสาขาสายสั้น ๆ มากมาย ทำให้น้ำหลากจากลำน้ำสาขาลงสู่ ลำน้ำหลักอย่างรวดเร็ว และมีปริมาณมาก แต่เนื่องจากลุ่มน้ำพะเนียงไหลลงสู่เขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีระดับน้ำขึ้นสูง น้ำที่ไหลรวมในลุ่มน้ำหลัก จึงไม่สามารถระบายลงสู่เขื่อนได้ทัน จึงทำให้เกิดการท่วมขัง พื้นที่ลุ่มน้ำนั้น เป็นช่วง ๆ ทุกปี ลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้นและมีสถานที่ที่ก่อให้เกิดอันตราย เช่น โรงงานน้ำตาลเอราวัณ โรงโม่หิน ปริมาณการสัญจรในท้องถนนมีปริมาณมากขึ้น ทำให้เกิดอุบัติเหตุส่งผลต่อความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้จังหวัดหนองบัวลำภู มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย ดังนี้

ประเภท สาธารณภัย	พื้นที่เสี่ยงภัยและระดับความเสี่ยง		
	ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ
- ภัยจากการคมนาคมขนส่ง - ภัยแล้ง - ภัยจากอัคคีภัย - วาตภัย	- ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน - ภัยจากอุทกภัยและน้ำป่าไหลหลาก - ภัยจากอากาศหนาว	- ภัยจากโรคระบาดในสัตว์ แมลงศัตรูพืช - ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์ - ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย - ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม	

จากความเสี่ยงต่อสาธารณภัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งสาธารณะประโยชน์ของรัฐ และสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาความก้าวหน้าและความเจริญ ในทุกๆ ด้านที่เกิดขึ้นหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้สาธารณภัยมีแนวโน้มที่จะทวีความถี่และมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น จึงทำให้ทราบถึงพื้นที่และระดับความเสี่ยง และปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายในพื้นที่ ดังนี้

ตารางการประเมินความเสี่ยง/การจัดลำดับพื้นที่เสี่ยง

ประเภทของภัย	พื้นที่เสี่ยงภัยและระดับความเสี่ยง			สาเหตุ/ปัจจัยเสี่ยง/ความล่อแหลม/	ศักยภาพของพื้นที่
	เสี่ยงสูง	ปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
การคมนาคมขนส่ง	อ.เมือง ฯ อ.ศรีบุญเรือง อ. นากลาง อ. นาหวัง	อ. โนนสัง	อ.สุวรรณคูหา	- เป็นถนนสายหลักเชื่อมระหว่างจังหวัด - เป็นเส้นทางรถบรรทุกสัญจรหนาแน่นของโรงโม่หินและโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (โรงงานน้ำตาลเอราวัณ) - ผู้ขับขี่ขาดความระมัดระวังในการเคารพกฎจราจร	- ใช้มาตรการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น - ภาครัฐเฝ้าระวังอุบัติเหตุทางถนนมีความเข้มแข็ง - มีการรณรงค์ลดอุบัติเหตุโดยต่อเนื่อง
ภัยแล้ง	อ. โนนสัง อ.เมือง อ.นากลาง	อ.ศรีบุญเรือง อ.สุวรรณคูหา	อ.นาหวัง	- สภาพพื้นที่เป็นดินปนทราย ดินลูกรังไม่เก็บกักน้ำในฤดูแล้งส่วนใหญ่เป็นภูเขาลักษณะภูเขาเป็นรูปยาวบางส่วนเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นลอนลึกมีความสูง	- ก่อสร้างแหล่งเก็บน้ำขนาดเล็ก - รมรณรงค์ปลูกพืชฤดูแล้งที่ใช้น้ำน้อย
อัคคีภัย	อ.เมือง อ.นากลาง อ.ศรีบุญเรือง	อ.โนนสัง อ.สุวรรณคูหา อ.นาหวัง	-	- ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ในการป้องกันระงับอัคคีภัยเบื้องต้น	- อบรมให้ความรู้ อปพร. ในการขยายผลไปสู่ประชาชนในพื้นที่
พายุหมุนเขตร้อน	ทุกอำเภอ	-	-	- พื้นที่ตั้งของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นภูเขาลักษณะภูเขาเป็นรูปยาว บางส่วนเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น ลอนลึก และบางส่วนเป็นพื้นที่ราบ ซึ่งมักมีพายุหมุนเขตร้อนเป็นประจำทุกปี	- อบรมให้ความรู้ อปพร. ขยายผลไปสู่ประชาชนในพื้นที่
ไฟฟ้าและหมอกควัน	อ.เมือง อ.โนนสัง	อ. นาหวัง อ. ศรีบุญเรือง อ. นากลาง	อ. สุวรรณคูหา	พื้นที่โดยรอบเป็นภูเขาและเป็นเขตอุทยานซึ่งสภาพป่าในฤดูแล้งมักมีชาวบ้านลักลอบเผาป่าเป็นประจำ	- จัดตั้งอาสาสมัครป้องกันไฟฟ้า ให้กับหมู่บ้านที่ติดแนวเขตอุทยาน
อากาศหนาว	อ.โนนสัง อ.สุวรรณคูหา	อ. เมือง อ. นากลาง อ.ศรีบุญเรือง อ.นาหวัง	-	ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ หรือลมหนาวที่พัดมาจากประเทศจีน ทำให้มีอากาศหนาวเย็น มีหมอกหนา	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งงบประมาณไว้รองรับ โดยตลอดทุกปี
อุทกภัยและดินโคลนถล่ม	อ. เมือง อ. โนนสัง อ. ศรีบุญเรือง	อ. นากลาง	อ. นาหวัง	สภาพพื้นที่เป็นภูเขาล้อมรอบและมีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำ 2 ลุ่มน้ำ คือลุ่มน้ำโขง และลุ่มน้ำชี และเป็นพื้นที่รองรับน้ำที่ไหลมาจากจังหวัดเลย	- ชุมชนในเขตลุ่มน้ำและมีพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยได้รับการอบรมหลักสูตร CBDRM - มีการขุดลอกลำน้ำสำคัญของจังหวัด - จัดทำระบบแก้มลิงไว้รองรับในพื้นที่เสี่ยงทุกพื้นที่

ประเภทของภัย	พื้นที่เสี่ยงภัยและระดับความเสี่ยง			สาเหตุ/ปัจจัยเสี่ยง/ ความล่อแหลม/	ศักยภาพของพื้นที่
	เสี่ยงสูง	ปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
โรคระบาดในสัตว์และศัตรูพืช	อ. เมือง อ. นาหวัง	อ.นากลาง อ.ศรีบุญเรือง อ. โนนสัง อ.สุวรรณคูหา	-	เนื่องจากมีโรงงานน้ำตาล ในพื้นที่ จึงมีการส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยว คืออ้อยเพื่อส่งอ้อยเข้าโรงงาน	-แนะนำให้เกษตรกรลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว และอบรมให้ความรู้เกษตรกร
โรคระบาดในมนุษย์			ทุกอำเภอ	ประชากรในพื้นที่มีการอพยพไปทำงานนอกเขตจังหวัดจำนวนมาก	-อบรมให้ความรู้ประชาชนในพื้นที่ -มีโรงพยาบาลประจำจังหวัด อำเภอที่สามารถรองรับผู้ป่วยได้เป็นจำนวนมาก
สารเคมีวัตถุอันตราย	อ. โนนสัง อ.ศรีบุญเรือง อ.สุวรรณคูหา	อ. เมือง อ. ศรีบุญเรือง อ. เมือง หนองบัวลำภู อ.นากลาง	อ.นาหวัง	เนื่องจากมีโรงงานน้ำตาล ในพื้นที่ จึงมีการส่งเสริมการปลูกอ้อยเพื่อส่งอ้อยเข้าโรงงาน	- อบรมให้ความรู้เกษตรกรให้เข้าใจถึงผลกระทบของสารเคมี - แนะนำให้เกษตรกรดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปฏิทินสาธารณภัยประจำปี

สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในจังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งเป็นสาธารณภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ทั้งในฤดูกาลและนอกฤดูกาล สาธารณภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งจะมีช่วงเวลาในการเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ล่วงหน้า ตามปฏิทินสาธารณภัยประจำปี

ประเภทของภัย	ชนิดของภัย	ระยะเวลา (เดือน)
ภัยธรรมชาติ	1. ภัยหนาว 2. ภัยแล้ง 3. อุทกภัย 4. มรสุมฤดูร้อน 5. แผ่นดินไหว	ตุลาคม – มกราคม มกราคม – พฤษภาคม (ฝนทิ้งช่วง มิถุนายน- กรกฎาคม) มิถุนายน – พฤศจิกายน มีนาคม – พฤษภาคม เฝ้าระวังตลอดปี
ภัยที่เกิดจากธรรมชาติและ การกระทำของมนุษย์	1. ไฟป่า	ธันวาคม - เมษายน
ภัยจากการกระทำของมนุษย์	1. อุบัติเหตุทางถนน 2. ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย 3. อัคคีภัย	เฝ้าระวังตลอดปี เฝ้าระวังตลอดปี เฝ้าระวังตลอดปี
ภัยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหรือ เทศกาลต่างๆ	1. ภัยวันลอยกระทง 2. ภัยในช่วงเทศกาลปีใหม่ 3. ภัยในช่วงวันเด็ก 4. ภัยในช่วงเทศกาลตรุษจีน 5. ภัยในช่วงเทศกาลเซ็งเม้ง 6. ภัยในช่วงเทศกาลสงกรานต์	พฤศจิกายน ธันวาคม – มกราคม สัปดาห์ที่ ๒ ของเดือนมกราคม มกราคม - กุมภาพันธ์ ขึ้นอยู่กับว่าในปีนั้นๆ ในช่วงใด สัปดาห์แรกของเดือนเมษายน เมษายน

1.8 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

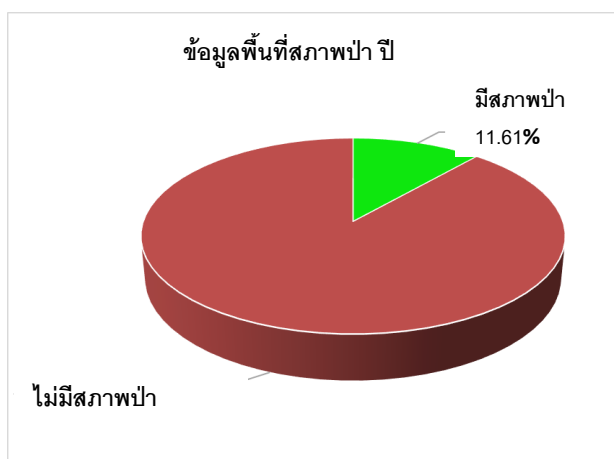
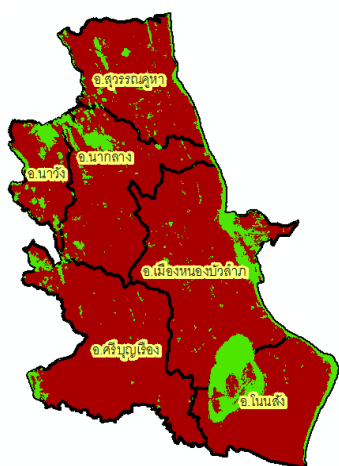
ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดหนองบัวลำภูมีพื้นที่ทั้งสิ้น 2,562,080.28 ไร่ ในปี 2561 มีพื้นที่ป่าไม้ 297,403.52 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.61 ของพื้นที่จังหวัด และจากการแปลภาพถ่ายทางอากาศสภาพพื้นที่ป่าไม้ ในปี 2562 มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น 2,776.6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ป่าจังหวัด

ตารางแสดงจำนวนพื้นที่ป่า

	พื้นที่จังหวัด		พื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2561			พื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2562		
	ไร่	ตร.กม.	ไร่	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	ไร่	ตร.กม.	ร้อยละของพื้นที่จังหวัด
หนองบัวลำภู	2,562,080.28	4,099.33	297,403.52	475.85	11.61	300,180.12	480.29	11.72

ที่มา : ข้อมูลจากกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562

ข้อมูลแสดงการเพิ่มขึ้นของจำนวนพื้นที่ป่าไม้

	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
จำนวนพื้นที่ป่าไม้-สำรวจจากภาพถ่ายดาวเทียม (ไร่)	288,907.46	291,294	293,822.34	297,403.52	300,180.12
ร้อยละของพื้นที่ป่า	11.28	11.37	11.47	11.61	11.72

หมายเหตุ : นิยามพื้นที่ป่าไม้ที่ใช้สำหรับการแปลตีความภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อจัดทำข้อมูลพื้นที่สภาพป่าไม้ หมายถึง พื้นที่ปกคลุมพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่องขนาดไม่น้อยกว่า 3.125 ไร่ และหมายความถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ปรากฏล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้ โดยไม่รวมถึงสวนยูคาลิปตัส หรือ พื้นที่ที่มีต้นไม้ แต่ประเมินได้ว่าผลผลิตหลักของการดำเนินการไม่ใช่เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้ สวนยางพารา และสวนปาล์ม

ข้อมูลการลักลอบตัดไม้และการบุกรุกพื้นที่ พ.ศ. 2557 – 2561

ปี พ.ศ.	คดีลักลอบตัดไม้		คดีการบุกรุกพื้นที่	
	จำนวน (คดี)	ปริมาตรไม้ (ลบม.)	จำนวนคดี	พื้นที่ถูกบุกรุก (ไร่)
2557	1	4.12	3	361 – 8 – 67
2558	-	-	13	1,201 – 2 – 88
2559	17	12.84	10	115 – 3 – 32
2560	6	5.74	16	1,005 – 6 – 89
2561	11	10.97	4	80 – 3 – 00

ข้อมูลจาก : หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นก.1 (หนองสวรรค์) หน่วยป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ 6 (อุดรธานี) และสำนักป้องกันและควบคุมไฟป่า กรมป่าไม้

หมายเหตุ ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2560 มีหน่วยป้องกันรักษาป่า 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นก 1 (ศรีบุญเรือง) หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นก 1 (สุวรรณคูหา) และหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นก 1 (หนองสวรรค์) ปัจจุบัน (พ.ศ. 2561) มีหน่วยป้องกันรักษาป่า 1 หน่วย คือ หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นก 1 (หนองสวรรค์)

ทรัพยากรน้ำ

พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำหลัก 2 ลุ่มน้ำ คือ

1. ลุ่มน้ำชี อยู่ทางด้านใต้เชื่อมโยงกับลุ่มน้ำต่างๆ 6 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำห้วยพะเนียง ลุ่มน้ำพวย ลุ่มน้ำพอง ลุ่มน้ำมอ ลุ่มน้ำห้วยโซม และลุ่มน้ำห้วยเตือ ครอบคลุมพื้นที่ในอำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอนากลาง และอำเภอนาวัง ลงมาสู่พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

2. ลุ่มน้ำโขง ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอสวรรคคูหา บางส่วนของอำเภอมืองหนองบัวลำภู และอำเภอนากลาง ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1,096 ตารางกิโลเมตร มีลำน้ำสาขาได้แก่ ลุ่มน้ำห้วยโง้ง ลุ่มน้ำห้วยโคโล่ ลุ่มน้ำห้วยบน ลุ่มน้ำห้วยคะน่าน และลุ่มน้ำห้วยหลวง

สภาพแหล่งน้ำ

พื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำหลัก 2 ลุ่มน้ำ คือ

1. ลุ่มน้ำชี ได้แก่ พื้นที่อำเภอนาวัง อำเภอนากลาง อำเภอมืองหนองบัวลำภู อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอโนนสัง ครอบคลุมพื้นที่ 2,764 ตารางกิโลเมตร มีลำน้ำสาขา 6 สาย ประกอบด้วย

ลุ่มน้ำที่ 1 ลุ่มน้ำห้วยพะเนียง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอนาดัง จังหวัดเลย ไหลจากทิศเหนือของจังหวัดไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ไหลผ่านอำเภอนาวัง อำเภอนากลาง อำเภอมืองหนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง และอำเภอศรีบุญเรือง แล้วไหลลงสู่เขื่อนอุบลรัตน์ มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 1,847 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 116 ลำห้วย ระยะทาง 879.50 กม.

ลุ่มน้ำที่ 2 ลุ่มน้ำพวย มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ไหลจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก ผ่านอำเภอผาขาวในจังหวัดเลย และอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ลงสู่ลำน้ำพอง มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 875 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 51 ลำห้วยระยะทาง 223.30 กม.

ลุ่มน้ำที่ 3 ลุ่มน้ำพอง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขารอยต่อระหว่างอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลยกับอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ไหลผ่าน อำเภอศรีบุญเรือง และ อำเภอโนนสัง แล้วไหลลงสู่เขื่อนอุบลรัตน์ มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 370 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 14 ลำห้วย ระยะทาง 162.3 กม.

ลุ่มน้ำที่ 4 ลุ่มน้ำมอ มีต้นกำเนิดจากแนวสันเขาบริเวณตอนใต้ของอำเภอนากลาง และแนวสันเขา ด้านตะวันตกของอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ไหลผ่าน อำเภอศรีบุญเรือง ลงสู่ลำน้ำพอง มีพื้นที่ลุ่มน้ำ ประมาณ 360 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 47 ลำห้วย ระยะทาง 628.10 กม.

ลุ่มน้ำที่ 5 ลุ่มน้ำห้วยโซม มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบริเวณตอนใต้ของอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ไหล ผ่าน อำเภอโนนสัง ลงสู่ลำน้ำพอง มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 312 ตร.กม. ประกอบด้วย ลำห้วย 20 ลำห้วยระยะทาง 179 กม.

ลุ่มน้ำที่ 6 ลุ่มน้ำห้วยเตือ เป็นลุ่มน้ำย่อยของลุ่มน้ำพะเนียง มีต้นกำเนิดจากแนวสันเขาในเขตอำเภอนาวัง และ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ไหลผ่าน อำเภอนากลาง ลงสู่ ลำพะเนียง มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 82 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 3 ลำห้วย ระยะทาง 46.10 กม.

2. ลุ่มน้ำโขง ได้แก่ พื้นที่อำเภอสวรรณคูหา บางส่วนของอำเภอเมืองหนองบัวลำภู และอำเภอนากลาง ครอบคลุมพื้นที่ 1,096 ตารางกิโลเมตร มีลำน้ำสาขา 5 สาย ประกอบด้วย

ลุ่มน้ำที่ 1 ลุ่มน้ำห้วยโมง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขารอยต่ออำเภอสวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู กับอำเภอนาดัว จังหวัดเลย ไหลผ่านอำเภอสวรรณคูหา ไปทางตะวันออกของจังหวัดหนองบัวลำภูออกสู่อำเภอ บ้านผือ จังหวัดอุดรธานี มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 237 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 4 ลำห้วย ระยะทาง 74.35 กม.

ลุ่มน้ำที่ 2 ลุ่มน้ำห้วยโคไ้ มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอนาดัว จังหวัดเลย ไหลผ่านตอนบน ของอำเภอนากลาง อำเภอสวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู แล้วไหลลงสู่ลำห้วยโมง ซึ่งไหลผ่านจังหวัดอุดรธานีทาง อำเภอบ้านผือ มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 173 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 14 ลำห้วย ระยะทาง 93.30 กม.

ลุ่มน้ำที่ 3 ลุ่มน้ำห้วยบน มีต้นกำเนิดจากแนวสันเขาในเขตอำเภอนากลาง และอำเภอเมือง หนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ไหลผ่านอำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง และอำเภอสวรรณคูหาลงสู่ ลำห้วยโมง มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 566 ตร.กม.ประกอบด้วยลำห้วย 46 ลำห้วย ระยะทาง 235.10 กม.

ลุ่มน้ำที่ 4 ลุ่มน้ำห้วยคชนาน มีต้นกำเนิดจากแนวสันเขารอยต่อในจังหวัดอุดรธานีกับแนวสันเขา ด้านทิศเหนือของจังหวัดหนองบัวลำภู ไหลผ่านอำเภอสวรรณคูหา ลงสู่ห้วยโมง ณ บริเวณเดียวกับลำห้วยบนมีพื้นที่ ลุ่มน้ำประมาณ 342 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 8 ลำห้วย ระยะทาง 126.90 กม.

ลุ่มน้ำที่ 5 ลุ่มน้ำห้วยหลวง มีต้นกำเนิดจากแนวสันเขารอยต่อระหว่างอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู กับอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ไหลผ่าน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัด หนองบัวลำภู ลงสู่อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 109 ตร.กม. ประกอบด้วยลำห้วย 3 ลำห้วย ระยะทาง 16.20 กม.

ตารางข้อมูลทรัพยากรน้ำจังหวัดหนองบัวลำภู

ลำดับ	ลุ่มน้ำสาขา	ครอบคลุมพื้นที่ (อำเภอ)	พื้นที่ลุ่มน้ำ สาขา (ตร.กม.)	ปริมาณ น้ำฝน (รายปี มม.)	ปริมาณน้ำท่ารายปี เฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำ บาดาล ที่กักเก็บ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ การเกษตร (ตร.กม.)
1	น้ำโมง	อ.นากลาง อ.เมือง อ.สวรรณคูหา	987.75	1,441.38	931.56	237.06	-
2	ห้วยหลวง	อ.เมือง	78.00	1,333.58	1,263.11	282.84	62.53
3	น้ำพวย	อ.ศรีบุญเรือง	350.63	805.39	315.20	67.81	852.96

ลำดับ	ลุ่มน้ำสาขา	ครอบคลุมพื้นที่ (อำเภอ)	พื้นที่ลุ่มน้ำ สาขา (ตร.กม.)	ปริมาณ น้ำฝน (รายปี มม.)	ปริมาณน้ำท่ารายปี เฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำ บาดาล ที่กักเก็บ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ การเกษตร (ตร.กม.)
4	ลำน้ำพอง ตอนบน	อ.นากลาง อ.นาวัง อ.โนนสัง อ.เมือง อ.ศรีบุญเรือง	1,016.48	1,092.68	185.65	123.99	612.20
5	ลำพะเนียง	อ.นากลาง อ.นาวัง อ.โนนสัง อ.เมือง อ.ศรีบุญเรือง	1,592.87	953.36	386.90	121.25	1,341.00
รวม			4,025.73	5,626.39	3,082.42	832.95	2,868.69

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 ปี 2560

แหล่งน้ำชลประทาน มีทั้งสิ้น 3,951 โครงการ มีโครงการชลประทานขนาดกลางจำนวน 2 โครงการ คือ อ่างเก็บน้ำห้วยเหล่ายาง บ้านภูพานทอง ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง ขนาดความจุประมาณ 2.14 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์ประมาณ 2,000 ไร่ และอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำบองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขนาดความจุ 20.80 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์ประมาณ 3,677 ไร่ โครงการที่เหลืออื่น ๆ เป็นโครงการชลประทานขนาดเล็ก ขนาดความจุรวมประมาณ 59,399,832 ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์รวมประมาณ 63,391 ไร่

แหล่งน้ำบาดาล

ลำดับ	อำเภอ	ประเภทบ่อน้ำที่ขออนุญาตขึ้นทะเบียนการเจาะ/ใช้น้ำบาดาล			รวม
		ธุรกิจ	อุปโภค-บริโภค	เกษตรกรรม	
1	เมืองหนองบัวลำภู	78	84	1,416	1,578
2	นากลาง	53	26	772	851
3	นาวัง	7	18	243	268
4	สุวรรณคูหา	9	14	374	397
5	ศรีบุญเรือง	44	35	782	861
6	โนนสัง	17	45	289	351
รวม		208	222	3,876	4,306

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดหนองบัวลำภู เดือนสิงหาคม 2563

สถานการณ์น้ำ

1. คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน

จากข้อมูลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินพื้นที่ลุ่มน้ำชีตอนบนของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู แหล่งน้ำผิวดินพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูมีแม่น้ำสายหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำลำพะเนียง แม่น้ำพอง ในปี 2563 คุณภาพน้ำโดยรวมเสื่อมโทรมลงกว่าปี 2562 พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ บริเวณ ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10

เปรียบเทียบคุณภาพน้ำสายหลัก เดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2562 และ ปี พ.ศ. 2563

คุณภาพน้ำ	ร้อยละ		สรุปแนวโน้ม
	มี.ค. 62	มี.ค. 63	
ดี	75	-	เสื่อมโทรมลง
พอใช้	-	100	
เสื่อมโทรม	25	-	
เสื่อมโทรมมาก	-	-	

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10

ปัญหาและสาเหตุ

แม่น้ำลำพะเนียง หลายพื้นที่ที่ปริมาณน้ำแห้งขอด ได้แก่ บริเวณแม่น้ำลำพะเนียง บ้านวังหมื่น อำเภอเมือง และบ้านหัวใหญ่ อำเภอเมือง เนื่องจากพื้นที่บริเวณรอบ ๆ ลำพะเนียง ประชาชนทำนาปรัง สูบน้ำใช้ทั้งสองฝั่งลำน้ำ เมื่อหมดฤดูฝนน้ำจึงแห้งขอด

แนวทางการแก้ไขปัญหา

- ด้านทรัพยากรและการเกษตร ได้แก่ รณรงค์การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ การรณรงค์ใช้เกษตรอินทรีย์ ปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการชะล้างหน้าดิน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและปลากะชังที่เป็นมิตรกับลำน้ำในปริมาณที่เหมาะสม (ตามฤดูกาล) และการจัดการฟาร์มปศุสัตว์มาตรฐานและไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ด้านชุมชนและท้องถิ่น ได้แก่ ส่งเสริมการจัดการน้ำเสียชุมชน (โดยเฉพาะในเขตชุมชนหนาแน่นและใกล้แหล่งน้ำหลัก) สร้างความรู้ ความตระหนัก และพัฒนาเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อการการเฝ้าระวังและอนุรักษ์แหล่งน้ำ
- ด้านอุตสาหกรรมและสถานประกอบการขนาดใหญ่ ได้แก่ เข้มงวดการประกอบกิจการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการจัดการอุตสาหกรรมสีเขียว รณรงค์การจัดการมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด และนำน้ำทิ้งที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์สูงสุด

2. การจัดการน้ำเสียชุมชน

จากข้อมูลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินพื้นที่ลุ่มน้ำชีตอนบนของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 10 ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า บริเวณบ้านวังหมื่น ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีคุณภาพน้ำค่อนข้างเสื่อมโทรมในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากต้องรับภาระน้ำเสียจากชุมชน

ดังนั้น จึงต้องเฝ้าระวังอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งควรมีการบำบัดน้ำเสียจากชุมชนในรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนขนาดเล็ก หรือการบำบัดน้ำเสียอย่างง่าย เช่น การใช้ถังดักไขมันระดับครัวเรือนและร้านอาหาร หรือการใช้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบึงประดิษฐ์ (wet land) เป็นต้น จากการศึกษาการคาดการณ์ ปริมาณน้ำเสียในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่ามีปริมาณน้ำเสียเกิดขึ้นทั้งหมด 30,878.35 ลูกบาศก์เมตรต่อวันซึ่งพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย

ตารางปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น

จังหวัด	จำนวนประชากร (คน)				ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น* (ลูกบาศก์เมตร/วัน)			
	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อปท.	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อปท.
กาฬสินธุ์	-	49,207	468,847	452,136	-	7,282.64	69,389.36	-
ขอนแก่น	129,581	158,194	482,433	973,689	19,177.99	23,412.71	71,400.08	-
มหาสารคาม	-	46,523	100,922	767,213	-	6,885.43	14,936.46	-
ชัยภูมิ	-	42,436	263,601	837,218	-	6,280.53	39,012.95	-
หนองบัวลำภู	-	22,016	186,617	303,764	-	3,265.03	27,619.32	-
รวม 5 จังหวัด แยก อปท.	129,581	318,421	1,502,420	3,334,020	19,177.99	47,126.31	222,358.16	
รวม	5,284,442.00				288,662.46			

หมายเหตุ : คำนวณ ปริมาณน้ำเสียจาก 80% ของปริมาณการใช้น้ำที่ คพ. กำหนด 185 ลิตร/คน/วัน (คิดเป็นปริมาณน้ำเสีย 148/คน/วัน)

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10, 2560

ทรัพยากรแร่

แหล่งแร่ที่พบ คือ

- * แร่แกรนิต แร่ถ่านหิน พบที่อำเภอนากลางและอำเภอสวรรณคูหา
- * แร่แบไรต์ พบที่อำเภอสวรรณคูหา
- * ภูเขาหินปูน ซึ่งเหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมระเบิดย่อยหิน พบที่อำเภอนากลาง อำเภอนาวัง อำเภอสวรรณคูหาและอำเภอสรีบุญเรือง

ปริมาณแร่ที่ผลิตได้ (เมตริกตัน)	2559	2560	2561	2562	2563 (ม.ค.-มิ.ย.63)
หินปูน (หินอุตสาหกรรม ชนิดก่อสร้าง)	1,291,568	2,012,208	2,330,368	N/A	1,064,128

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดหนองบัวลำภู

ทรัพยากรดิน

จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วยชุดดินโคราช/โพนพิสัย ร้อยเอ็ด/โคราช ท่ายาง ศรีเชียงใหม่ พิมาย ราชบุรี ศรีสงคราม บรบือ เพ็ญ เลย นครพนม เขาย้อย สันป่าตอง เพี้ย ปากช่อง และท่าลี่

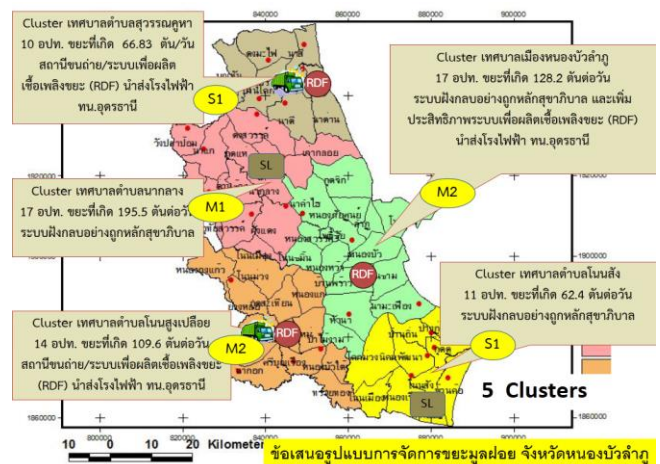
ดินส่วนใหญ่ในจังหวัดหนองบัวลำภู ดินชั้นบนเป็นดินร่วนปนทรายหน้าดินค่อนข้างตื้น ชั้นล่างยังคงเป็นดินเหนียว ดินลูกรัง มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอศรีบุญเรือง อำเภอโนนสังและอำเภอเมือง ส่วนดินเหนียวปนทรายชั้นล่างเป็นดินลูกรังอยู่ในเขตอำเภอสวรรคุดหา

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

จากการศึกษาปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนในปี พ.ศ. 2555 (โดยปริมาณขยะคำนวณจากอัตราการผลิตขยะของ คพ. ที่ทำการสำรวจอัตราการเกิดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เฉลี่ยเท่ากับ 1.89,1.15,1.02, และ 0.91 กิโลกรัม/คน/วัน ตามลำดับ การคูณจำนวนประชากร ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2555) ในปี 2562 พบว่า จังหวัดหนองบัวลำภู มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 496.64 ตัน/วัน แบ่งเป็นปริมาณขยะที่เกิดขึ้นใน อปท. พื้นที่ดำเนินการ จำนวน 429.07 ตัน/วัน และปริมาณขยะที่เกิดขึ้นใน อปท. พื้นที่ไม่มีให้บริการ จำนวน 67.58 ตัน/วัน จำนวน อปท. ที่มีเขตให้บริการกำจัดขยะ จำนวน 54 แห่ง จาก 68 แห่ง ทั้งนี้ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมดในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูถูกนำไปกำจัดถูกหลักสุขาภิบาลเพียง 73.51 ตัน/วัน ปริมาณขยะที่กำจัดไม่ถูกต้องตามวิธีการจำนวน 107.25 ตัน/วัน ในขณะที่เดียวกันมี อปท. ที่มีเขตให้บริการกำจัดไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะ ทำให้ไม่สามารถกำจัดขยะได้หมด เกิดปริมาณขยะสะสม จำนวน 9,000.75 ตัน

ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ตัน/วัน)	ปริมาณขยะที่เก็บขนไปกำจัด (ตัน/วัน) (เฉพาะพื้นที่ให้บริการ)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ตัน/วัน)	ปริมาณขยะที่กำจัดไม่ถูกต้อง (ตัน/วัน)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ตัน/วัน) (เฉพาะพื้นที่ให้บริการ)	ปริมาณขยะสะสม (ตัน)
496.64	171.28	315.89	107.25	73.51	9,000.75

จังหวัดหนองบัวลำภูแบ่งกลุ่มพื้นที่เพื่อรองรับการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอย (Clustering) ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพื้นที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู 2) กลุ่มพื้นที่เทศบาลตำบลนากลาง 3) กลุ่มพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสัง 4) กลุ่มพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสูงเปลือย 5) กลุ่มพื้นที่เทศบาลตำบลสุวรรณคูหา ปัจจุบันมีการดำเนินการก่อสร้างและเปิดใช้งานแล้ว จำนวน 2 พื้นที่ คือ กลุ่มพื้นที่เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู และกลุ่มพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสัง และอยู่ระหว่างดำเนินการอีกหนึ่งพื้นที่ คือ กลุ่มพื้นที่เทศบาลตำบลนากลาง

1.9 ประเด็นปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่

1. ประชาชนมีรายได้ต่อหัวต่ำเป็นลำดับที่ 75 ของประเทศ มีรายได้ต่อหัวเฉลี่ย 60,776 บาท ต่อคนต่อปี
2. ด้านการศึกษา จากการประเมินความก้าวหน้าด้านการศึกษาในภาพรวมทุกจังหวัดทั่วประเทศ จังหวัดหนองบัวลำภูมีความก้าวหน้าด้านการศึกษาอยู่ในลำดับที่ 74 ของประเทศ มีค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ที่ 91.75 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 26.90 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (31.50)
3. ด้านสุขภาพ ประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและใช้สารเคมีในการทำเกษตร ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น โรคเนื้อเน่า
4. ด้านสุขภาพจิต คะแนนสุขภาพจิตของประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภูอยู่ในลำดับสุดท้ายของประเทศ
5. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ป่าของจังหวัดหนองบัวลำภูลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการบริหารจัดการน้ำที่ไม่เป็นระบบ ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลความเจริญยังคงขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตร
6. ขาดแคลนประชากรวัยแรงงาน ขาดทักษะแรงงานด้านภาษาต่างประเทศ โดยที่คนในพื้นที่ไม่สามารถให้บริการแนะนำนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศได้ ขาดขีดความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการนำไปประยุกต์ใช้ที่ถูกต้อง
7. ขาดอัตลักษณ์ควรเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู และขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่มีความคงทนถาวร สินค้าทางการเกษตรไม่มีความโดดเด่น ไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้ ผลิตภัณฑ์พื้นเมืองยังไม่ดึงดูดศักยภาพเท่าที่ควร
8. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่พร้อมต่อการพัฒนา เช่น ถนน ระบบประปา ระบบไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต และสถานที่ให้บริการนักท่องเที่ยวที่เป็นมาตรฐานสากล ทำให้หนองบัวลำภูกลายเป็นแค่ทางผ่านไม่มีจุดดึงดูดความสนใจ

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวม

- 1) ด้านอุปทาน ภาพรวมคาดว่าจะหดตัวจากปีที่ผ่านมาตามการผลิตภาคการเกษตร ที่คาดว่าจะหดตัวเนื่องจากปริมาณน้ำอาจมีไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก และผลกระทบจากภัยธรรมชาติภาคบริการ คาดว่าจะหดตัวลงจากปีก่อน เนื่องจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) และมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID 19 ทำให้ประชาชนต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่เป็นแบบ New Normal ทั้งการจับจ่ายใช้สอย การบริโภค การใช้บริการ ขนส่งสาธารณะ และการท่องเที่ยว เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีก ร้านอาหาร และการให้บริการต่างๆ อยู่ในภาวะชะลอตัวภาคอุตสาหกรรม คาดว่าจะหดตัวตามความต้องการบริโภคของตลาด ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์

2) ด้านอุปสงค์ ภาพรวมคาดว่าหดตัวจากปีก่อนจากการบริโภคภาคเอกชน ที่คาดว่าจะหดตัว จากปี 2562 ตามรายได้ของประชาชนที่คาดว่าจะลดลงจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 (COVID 19) ทำให้ประชาชนมีความกังวลในเรื่องรายได้และการมีงานทำ ส่งผลให้ผู้บริโภคมีความระมัดระวังด้านการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐคาดว่าจะลดลงตามงบประมาณที่จังหวัดจะได้รับจัดสรรทั้งงบประมาณและงบลงทุน โดยเฉพาะการโอนงบประจำกลับส่วนกลางเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID 19 สำหรับด้านการลงทุนภาคเอกชน คาดว่าจะขยายตัวจากปีก่อน ตามมาตรการ กระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อระบบเศรษฐกิจ

3) ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในจังหวัด คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2563 จะอยู่ที่ร้อยละ 0.57 เนื่องจากราคาสินค้าอุปโภค บริโภคปรับตัวสูงขึ้นตามต้นทุนการผลิต สำหรับการจ้างงานคาดว่าจะหดตัวลงจากปีก่อนตามภาวะเศรษฐกิจ สำหรับปริมาณสินเชื่อและเงินฝากมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล

1.10 ผลการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดในช่วงที่ผ่านมา

จากแผนพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภูที่ผ่านมา คือ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด “หนองบัวลำภู เมืองน่าอยู่ น่าน้ำเขียว” ซึ่งจังหวัดได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น โครงการต่าง ๆ ได้ดำเนินการแยกย่อยเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งจะขอสรุปผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภู ในปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา ดังนี้

1. มิติด้านเศรษฐกิจ

จังหวัดหนองบัวลำภูเป็นจังหวัดขนาดเล็กที่รายล้อมด้วยจังหวัดที่มีขนาดใหญ่กว่าทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมส่วนใหญ่การค้าการลงทุนใช้เส้นทางหลวงเป็นหลักในการขนส่งสินค้า การค้า และการลงทุน และเชื่อมโยงกับจังหวัดอื่น ๆ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี พ.ศ. 2561 มีมูลค่า 29,053 ล้านบาท ประชาชนมีรายได้ต่อหัว 60,776 บาทต่อคนต่อปี เป็นลำดับที่ 74 ของประเทศ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) แยกรายสาขา ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง มูลค่า 6,912 ล้านบาท (23.8%)
2. สาขาการผลิต มูลค่า 5,162 ล้านบาท (17.7%)
3. สาขาการขนส่งและการขายปลีก มูลค่า 4,148 ล้านบาท (14.3%)
4. สาขาการศึกษา มูลค่า 3,654 ล้านบาท (12.6%)
5. สาขากิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย มูลค่า 2,186 ล้านบาท (7.5%)
6. สาขาอื่น ๆ มูลค่า 6,991 ล้านบาท (24.1%)

การเกษตร

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด 29,503 ล้านบาท สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมงมีส่วนแบ่งมูลค่า 6,912 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.8 ของมูลค่าการผลิตทั้งจังหวัด ซึ่งทำรายได้สูงสุดพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา โดยประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและพึ่งพิง

น้ำจากธรรมชาติ ทำให้ในฤดูแล้งไม่สามารถเพาะปลูกได้ส่งผลให้ปริมาณผลิตผลทางการเกษตรต่ำขาดทักษะการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรจึงไม่มีความโดดเด่น ไม่สามารถแข่งขันได้อีกทั้งมีค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นต้นทุนการผลิตสูง อันเนื่องมาจากการใช้ ปุ๋ยเคมี และสารเคมีกำจัดวัชพืชต่าง ๆ ที่มีราคาแพงจึงทำให้เกิดปัญหาหนี้สินครัวเรือนตามมา และเกิดผลกระทบต่อสารเคมีตกค้างในสิ่งแวดล้อม

ท่องเที่ยวและบริการ

การท่องเที่ยวของจังหวัดหนองบัวลำภู มีต้นทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เนื่องจากเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ มีภูมิประเทศสวยงาม ภูเขาล้อมรอบ รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศน์ที่โดดเด่น แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวให้เป็นที่น่าสนใจ ขาดสถานที่ให้บริการนักท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน ทำให้ไม่มีจุดดึงดูดความสนใจ จากปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2562 จังหวัดหนองบัวลำภูมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 383,749 คนลดลงจากปี 2561 จำนวน 1,863 คน คิดเป็นร้อยละ -0.48 มูลค่ารายได้จากการท่องเที่ยวของผู้มาเยี่ยมเยือนจำนวน 422.05 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2561 จำนวน 3.76 คิดเป็นร้อยละ 0.89 แต่ยังคงน้อยที่สุดเป็นลำดับที่ 76 ของประเทศ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

ทิศทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา

(1) จากการดำเนินงานปีที่ผ่านมา มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เพิ่มขึ้นจากปี 2560 จำนวน 1,124 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.02 และรายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้น จำนวน 2,566 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.41 โดยจังหวัดมุ่งเน้นการเพิ่มรายได้ให้ประชาชน การส่งเสริมด้านศักยภาพการผลิตตั้งแต่ต้นทาง ได้แก่ ด้านโครงการพื้นฐานพัฒนาเส้นทางคมนาคม ขนส่ง ให้ปลอดภัย ปรับปรุงเส้นทางสายหลักและสายรองเพื่อขยายโครงข่ายคมนาคม รองรับปริมาณการขนส่งที่เพิ่มมากขึ้น อำนวยความสะดวกการลงทุนในพื้นที่ และการพัฒนาด้านบุคลากรโดยเสริมสร้างศักยภาพและทักษะฝีมือกลุ่มแรงงาน/วิสาหกิจ/ผู้ประกอบการ ส่งเสริมการรวมกลุ่มสหกรณ์เพื่อพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตลอดจนการจัดงาน Roadshow ในจังหวัดและภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน และการจัดจำหน่ายสินค้าในระดับภูมิภาค

(2) ส่งเสริมเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ โดยการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิต การแปรรูป การตลาด และการยกระดับภาคการเกษตรสู่เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ และการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านการเกษตร เพื่อปรับเปลี่ยนไปสู่เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีและพัฒนาเกษตรทางเลือก เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืนปรับปรุงแหล่งน้ำที่เป็นปัจจัยการผลิตให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรรวมกลุ่มและสหกรณ์ การแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตร

(3) มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกจากนี้ยังได้เน้นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ การสร้าง Land Mark ส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยวของจังหวัดจัดกิจกรรมการแสดง สีสัน เสียง ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ Roadshow การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายในระดับภูมิภาค เป็นต้น

2. มิติด้านสังคม

ด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ มีจำนวนโรงพยาบาลทั้งสิ้น 7 แห่ง (ประกอบด้วยโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 6 แห่ง เอกชน 1 แห่ง) มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร 1 : 5,014 คน (คิดจากจำนวนแพทย์ที่อยู่ในโรงพยาบาลของรัฐเท่านั้น) มีจำนวนผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิต โรคอ้วน และโรคไม่ติดต่ออื่น ๆ จำนวนกว่า 69,586 คน สาเหตุเนื่องจากมีพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่ไม่ถูกสุขลักษณะ อีกทั้งการทำเกษตรกรรมที่พึ่งสารเคมีเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

ในด้านการศึกษา มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 607 แห่ง เป็นระดับอุดมศึกษา 1 แห่ง อาชีวศึกษา 6 แห่ง มัธยมศึกษา 21 แห่ง ประถมศึกษา 338 แห่ง กศน. 6 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 234 แห่ง จำนวนครู 4,201 คน ปัญหาคุณภาพด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชนในจังหวัดที่มีความก้าวหน้าด้านการศึกษาในลำดับที่ 74 ของประเทศ มีค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญา (IQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ที่ 91.75 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ (98.23) คะแนน O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 26.90 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ (31.50)

ด้านแรงงาน ในปี 2562 มีผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 229,172 คน คิดเป็นร้อยละ 62.12 ของจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย ผู้มีงานทำ 223,119 คน คิดเป็นร้อยละ 97.36 ของกำลังแรงงานรวม ผู้ว่างงาน 2,812 คน คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของกำลังแรงงานรวม และแรงงานผู้รอฤดูกาล 3,241 คน คิดเป็นร้อยละ 1.41 ของกำลังแรงงานรวม มีอาชีพเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและการประมง จำนวน 95,903 คน คิดเป็นร้อยละ 43.76 ของผู้มีงานทำทั้งหมด รองลงมา คือ พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้า และตลาด จำนวน 35,088 คน คิดเป็นร้อยละ 16.01 ของผู้มีงานทำทั้งหมด ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า ภัยกำลังแรงงานมีแนวโน้มลดลง แรงงานมีความต้องการที่จะไปทำงานนอกพื้นที่ มีการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีทดแทนกำลังแรงงานมากขึ้น

ทิศทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา

จังหวัดได้ดำเนินการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินโครงการพัฒนาคน สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เด็กนักเรียนนักศึกษา การเสริมสร้างทักษะการดูแลสุขภาพที่ดีให้ประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาและป้องกันการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังโรคไม่ติดต่ออื่น ๆ และโรคจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร ในด้านของสังคมได้สนับสนุนระบบสาธารณสุขปกค-สาธารณสุขการที่มีมาตรฐาน เพื่อความเป็นอยู่และสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น และการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางสัมมาชีพอย่างยั่งยืน

3. มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรป่าไม้ ปี 2562 จังหวัดมีเนื้อที่ป่า 300,180.12 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.72 ของเนื้อที่จังหวัด เปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น 2,776.6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ป่าจังหวัด แต่ยังคงพบปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าและปัญหาป่าเสื่อมโทรม

การจัดการขยะและน้ำเสีย จังหวัดหนองบัวลำภู มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 496.64 ตัน/ปี ทั้งนี้ สามารถกำจัดถูกหลักสุขาภิบาลเพียง 73.51 ตัน/วัน ปริมาณขยะที่กำจัดไม่ถูกต้องตามวิธีการจำนวน 107.25 ตัน/วัน ในขณะที่เดียวกันมี อปท. ที่มีเขตให้บริการกำจัดไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะ ทำให้ไม่สามารถกำจัดขยะได้หมด

เกิดปริมาณขยะสะสม จำนวน 9,000.75 ตัน นอกจากนี้ปัญหาน้ำเสียจากชุมชน มีปริมาณน้ำเสียเกิดขึ้นทั้งหมด 30,878.35 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภูยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้มาตรฐาน

ทิศทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา

เน้นการดำเนินการในระดับพื้นที่ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนตั้งแต่ต้นทาง โดยป้องกันและรักษาแนวชายป่าชุมชนและพื้นที่ต้นน้ำ เช่น การทำฝายผสมผสานเพื่อฟื้นฟูและรักษาสมดุลพื้นที่ต้นน้ำ การจัดทำแนวกันไฟป่าและหมอกควันในส่วนของจัดการขยะชุมชนเพื่อมุ่งสู่จังหวัดสะอาดและโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน